



TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI  
Ekonomická fakulta



# Vliv zahraničního obchodu na makroekonomický vývoj České republiky

## Bakalářská práce

*Studijní program:* B6208 – Ekonomika a management  
*Studijní obor:* 6210R015 – Ekonomika a management mezinárodního obchodu  
*Autor práce:* **Darja Mádlová**  
*Vedoucí práce:* Ing. Iva Nedomelová, Ph.D.





# The Impact of the Foreign Trade on the Macroeconomic Development of the Czech Republic

## Bachelor thesis

*Study programme:* B6208 – Economics and Management  
*Study branch:* 6210R015 – Economics and Management of International Trade  
*Author:* **Darja Mádlová**  
*Supervisor:* Ing. Iva Nedomlelová, Ph.D.



## **ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Darja Mádlová**  
Osobní číslo: **E14000457**  
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**  
Studijní obor: **Ekonomika a management mezinárodního obchodu**  
Název tématu: **Vliv zahraničního obchodu na makroekonomický vývoj České republiky**  
Zadávací katedra: **Katedra ekonomie**

### **Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :**

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných předpokladů
2. Teoretické vymezení makroekonomických pojmů a pojmu zahraničního obchodu
3. Faktory determinující vývoj platební bilance
4. Analýza vývoje základních makroekonomických ukazatelů a bilance zahraničního obchodu
5. Formulace závěrů a ověření výzkumných předpokladů

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **30 normostran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

**KALÍNSKÁ, E., et al. Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: GRADA Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.**

**KADEŘÁBKOVÁ, A. a V. ŽDÁREK. Makroekonomická analýza.**

**Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-867-3005-0.**

**JUREČKA, V., et al. Makroekonomie. Praha: GRADA Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.**

**CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha: GRADA Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.**

**GOODWIN, N., A. J. NELSON a J. HARRIS. Macroeconomics in context. 3rd ed. New York: M. E. Sharpe, 2009. ISBN 978-0-7656-2297-6.**

**GANDOLFO, G. International Trade Theory and Policy. 2nd ed.**

**Heidelberg: Springer-Verlag Berlin, 2014. ISBN 978-3-642-37313-8.**

**Databáze článků ProQuest (<http://knihovna.tul.cz/>).**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Iva Nedomlelová, Ph.D.**

Katedra ekonomie

Konzultant bakalářské práce: **Ing. Tereza Košťálová**

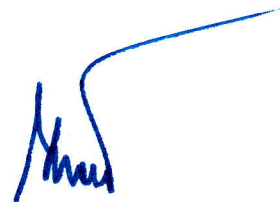
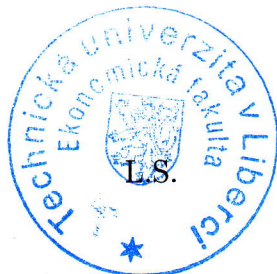
Český statistický úřad, hlavní metodik zahraničního obchodu v národních účtech

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. května 2018**



prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.  
děkan



prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.  
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2016

## Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

## **Anotace**

Předkládaná bakalářská práce pojednává o vlivu zahraničního obchodu na makroekonomický vývoj České republiky v letech 2000 až 2015. Teoretická část práce je zaměřena na vymezení základních pojmů zahraničního obchodu a popsání makroekonomických ukazatelů. Mezi základní makroekonomické ukazatele, které tato práce zkoumá se řadí nezaměstnanost, HDP, inflace a saldo obchodní bilance a bilance služeb. Další částí teoretické části je analýza faktorů ovlivňujících stav a vývoj obchodní bilance a bilance služeb. Do práce dále náleží v současné době velice řešené intervence ČNB, a jejich vliv na export České republiky. Praktická část je rozdělena na charakteristiku vývoje výše uvedených makroekonomických ukazatelů a zároveň je v této části prováděna analýza statistickou metodou regresní analýzy. Data pro zhotovení práce byla čerpána především z webových stránek Českého statistického úřadu.

## **Klíčová slova**

Zahraniční obchod, nezaměstnanost, HDP, inflace, obchodní bilance, bilance služeb, intervence ČNB, regresní analýza

## **Annotation**

### **The Impact of the Foreign Trade on the Macroeconomic Development of the Czech Republic**

The aim of this bachelor's thesis is to deal with the influence of the international trade on the macroeconomic development of the Czech Republic in the period 2000-2015. The theoretical part focuses on the basic concepts of the international trade as well as on the macroeconomic indicators. These indexes provide the information about unemployment, GDP, inflation and trade balance and balance of the services. At the second chapter of the theoretical part of this paper the author describes factors which influence condition and progress of the trade balance and balance of the services. Moreover, the thesis describes the currently discussed interventions of Czech national bank and their impact on export of the Czech Republic. The practical part is divided into the development of the aforementioned indicators and the analysis using the statistical method of regression analysis. The data for the research were obtained from the Czech Statistical Office.

## **Key Words**

International trade, unemployment, GDP, inflation, trade balance, balance of the services, interventions of the CNB, regression analysis

## **Poděkování**

Ráda bych tímto způsobem poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Ivě Nedomlelové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích této závěrečné práce.

Dále bych ráda poděkovala Ing. Tereze Košťákové za ochotu a konzultace z oblasti makroekonomie a statistiky.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině za veškerou podporu během mého studia.



# Obsah

Seznam zkratk.....	9
Seznam tabulek.....	10
Seznam obrázků.....	11
Úvod .....	12
1 Zahraniční obchod .....	14
1.1 Teorie mezinárodního obchodu .....	14
1.1.1 Klasické modely mezinárodního obchodu .....	15
1.1.2 Neoklasický model mezinárodního obchodu .....	16
1.2 Postavení zahraničního obchodu v ekonomice ČR.....	16
1.2.1 Podpora exportu ČR.....	17
1.3 Otevřenost ekonomiky ČR.....	18
2 Makroekonomické ukazatele a jejich stručné vymezení .....	19
2.1 Nezaměstnanost .....	19
2.2 HDP .....	21
2.3 Inflace .....	22
2.4 Saldo obchodní bilance a bilance služeb .....	23
3 Faktory ovlivňující stav a vývoj obchodní bilance a bilance služeb .....	24
3.1 Co ovlivňuje obchodní bilanci .....	24
3.2 Co ovlivňuje bilanci služeb.....	26
4 Vliv intervencí ČNB na export ČR.....	27
4.1 Začátek intervencí.....	27
4.2 Intervence a export.....	28
4.3 Ukončení intervencí.....	29
5 Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v ČR.....	30
5.1 Výběr časové řady .....	30

5.2 Nezaměstnanost .....	30
5.3 HDP .....	32
5.3 Inlace .....	35
5.5 Export a import zboží a služeb .....	37
6 Regresní analýza.....	39
6.1 Řady vstupující do analýzy.....	40
6.2 Hypotéza č. 1 .....	41
6.3 Hypotéza č. 2 .....	42
6.4 Hypotéza č. 3 .....	43
6.5 Zhodnocení výsledků (Diskuze) .....	46
Závěr.....	47
Seznam použité literatury .....	50

## Seznam zkratk

BPM 6	Manuál k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EGAP, a.s.	Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ING	ING Bank N.V.
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

## Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj obrátu zahraničn. obchodu ČR v letech 2000–2015 v běžných cenách .	17
Tabulka 2: Vývoj počtu nezaměstnaných a obecné míry nezaměstnanosti.....	31
Tabulka 3: Hrubý domácí produkt ČR výdajovou metodou ve stálých cenách roku 2010.	33
Tabulka 4: Vývoz a dovoz zboží a služeb výdaj. met. ve stál. cen. k roku 2010 v mil. Kč	37
Tabulka 5: Charakteristiky řad .....	40
Tabulka 6: Výstupy z regresní analýzy: HDP a export zboží a služeb.....	42
Tabulka 7: Výstupy z regresní analýzy: import zboží a služeb a míra nezaměstnanosti ....	43
Tabulka 8: Výstupy z regresní analýzy: HDP, míra nezaměstn. a saldo vývozu a dovozu	45

## Seznam obrázků

Obrázek 1: Meziroční index v % v letech 2000-2015 .....	34
Obrázek 2: Vývoj míry inflace v % .....	35
Obrázek 3: Vývoj HDP a exportu.....	41
Obrázek 4: Vývoj importu zboží a služeb a míry nezaměstnanosti .....	42
Obrázek 5: Vývoj HDP a salda dovozu a vývozu .....	44
Obrázek 6: Vývoj míry nezaměstnanosti a salda vývozu a dovozu .....	44

## Úvod

Zahraněněobchodní politika spadá do hospodářské politiky státu, která je ovlivněna makroekonomickými faktory. Vývoj těchto faktorů se přímo dotýká životní úrovně každého občana, a proto je v kontextu dnešní doby aktuální. O ekonomice České republiky se často hovoří jako o exportní, která je zároveň závislá na ekonomické situaci v okolních zemích.

Cílem této bakalářské práce je prověřit závislost vývoje bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v průběhu patnácti let na vybraných makroekonomických údajích. Mezi tyto ukazatele je zařazena míra nezaměstnanosti a hrubý domácí produkt. V souvislosti s hlavním cílem práce byly definovány následující výzkumné hypotézy:

- Růst HDP je závislý na růstu vývozu,
- zvyšování importu vede ke zvyšování nezaměstnanosti,
- výše bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami je v ČR ve zkoumaném období let 2000-2015 závislá na růstu reálného HDP a míře nezaměstnanosti.

Bakalářská práce je rozdělena do 4 hlavních kapitol. První kapitola se věnuje teoretickému vymezení zahraničního obchodu a makroekonomických ukazatelů. Obsahem je obecná charakteristika zahraničního obchodu a jeho základní teorie a postavení v ekonomice České republiky. Teoretické vymezení makroekonomických ukazatelů zahrnuje saldo obchodní bilance a bilance služeb, nezaměstnanost, hrubý domácí produkt a inflaci.

Druhá část práce se zabývá faktory ovlivňujícími stav a vývoj obchodní bilance a bilance služeb. Mezi tyto faktory je zařazen vývoj zahraniční poptávky, vývoj měnového kurzu nebo vliv domácího disponibilního důchodu.

Třetí kapitola popisuje vliv intervencí České národní banky na export České republiky. ČNB snažila depreciací CZK zvýšit inflaci na 2 %. Od 7. listopadu 2013 začala ČNB intervence využívat k udržení cenové stability prostřednictvím měnového kurzu.

V poslední, tedy praktické části práce je popsán vývoj inflace, nezaměstnanosti, exportu a importu zboží a služeb a HDP od roku 2000 do roku 2015. K ověření platnosti výše uvedených hypotéz byla použita regresní a korelační analýza.

V závěru bakalářské práce jsou shrnuty základní výstupy práce a vyhodnocen cíl a výzkumné hypotézy, které byly v úvodu stanoveny.

Tato bakalářská práce vznikla na základě zpracování primárních a sekundárních zdrojů, kde byly jako primární zdroj použity údaje z Českého statistického úřadu od roku 2000 do roku 2015. Sekundárním zdrojem se pak stala odborná literatura a ostatní důvěryhodné internetové zdroje. V práci byly použity metody analýzy, dedukce a regresní analýzy.

# 1 Zahraniční obchod

Jak uvádí Fojtíková (2009, s. 1) „*obchod lze obecně definovat jako směnu, tj. nákup a prodej komodit mezi jednotlivci nebo skupinami. Lze jej provádět přímo prostřednictvím výměnného obchodu nebo nepřímo, prostřednictvím peněz.*“ Pokud jsou účastníky zahraničního obchodu jednotlivé národní ekonomiky, označuje se tato směna jako mezinárodní (světový) obchod (ČSÚ, 2016).

Zahraniční obchod je historicky nejstarší a nejrozšířenější formou vnějších hospodářských vztahů. Tato část sféry oběhu zboží představuje směnu se zahraničím, tj. překračuje hranice jednotlivého státu či ekonomického celku. Zahraniční obchod má tři stránky, dovoz (import), vývoz (export) a reexport. Dovoz je fakticky objem zboží, služeb (technologií, licencí, autorských práv), který je určitý stát schopen dovést na své území ze zahraničí. Naopak vývoz je objem zboží, služeb (technologií, licencí, autorských práv), který je určitý stát schopen vyrobit a vyvézt do zahraničí. Reexportem se rozumí vývoz dovozu neboli nákup zboží (služeb) v zahraničí a prodej do třetí země. (Fojtíková, 2009)

Podle ekonomů Feenstry a Taylora (2008) je hlavním důvodem pro obchod mezi zeměmi to, že mohou dostat výrobky ze zahraničí, které jsou levnější nebo kvalitnější než ty, které mohou být vyráběny doma. Stejní autoři vidí tyto důvody pro mezinárodní obchod:

- rozdíly v technologiích používaných v jednotlivých zemích,
- rozdíly v množstvích zdrojů, které mají jednotlivé země k dispozici,
- rozdíly v nákladech na outsourcing,
- blízkost zemí, které vzájemně obchodují,

V historii se formovaly dva principy zahraničního obchodu – protekcionismus (upřednostňování a ochrana vlastních výrobků, služeb a pracovníků před zahraniční konkurencí) a liberalismus, tedy svoboda obchodu (Kalínská, 2010).

## 1.1 Teorie mezinárodního obchodu

Teorie mezinárodního obchodu rozděluje Štěrbová (2013) na klasické a neoklasické. Klasické teorie rozděluje dále na teorie absolutních a komparativních výhod a mezinárodní směnný poměr. Mezi neoklasickou teorií pak řadí Heckscherův-Ohlinův model.



### **1.1.1 Klasické modely mezinárodního obchodu**

#### **Teorie absolutních výhod**

Situaci, kdy jednotlivec nebo stát produkuje více zboží nebo služeb při využití stejného množství zdrojů jako konkurenční strana, popisuje teorie absolutních výhod. Nižší náklady na výrobu a vyšší produktivita práce tedy vedou k výrobě určitého výrobku za nižší cenu než v ostatních zemích. Ekonom Adam Smith byl prvním, který takový princip popsal (Štěrbová, 2013).

#### **Teorie komparativních výhod**

Teorie komparativních výhod obecně vysvětluje výhodnost mezinárodního obchodu, kdy jedna země při výrobě určitého zboží musí obětovat méně jiného zboží než druhý subjekt. Znamená tedy relativní výhodu, kdy výrobky a služby mohou vyvážet i ty země, které vyrábějí s nižšími náklady obětované příležitosti a mají tak menší nevýhodu při výrobě takového zboží než jejich obchodní partneři. Tuto myšlenku propracoval David Ricardo v knize *Zásady politické ekonomie a zdanění* z roku 1817 (Štěrbová, 2013).

Komparativní výhoda vlastně vysvětluje výhodnost mezinárodního obchodu za určitých podmínek i v situaci, kdy je jedna země schopná vyrábět všechny druhy zboží s nižšími náklady než země druhá (Fojtíková, 2009).

Pokud jde o komparativní výhodu ČR, Fojtíková tvrdí, že celkový objem zahraničního obchodu ČR dlouhodobě roste, ale v posledních letech ztrácí ČR cenovou konkurenceschopnost a komparativní výhodu na evropském trhu. Mezi komparativní výhody ale stále patří příhodné geografické podmínky, relativně vysoká úroveň vzdělanosti a kvalifikace pracovní síly, relativně nízká úroveň mezd a platů a historicky dlouhodobý vývoj průmyslové výroby. Bohužel Česká republika vykazuje i celou řadu komparativních nevýhod. Mezi tyto nevýhody lze zařadit především to, že podmínky mírného pásma limitují možnosti zemědělské produkce, není zde komplexní surovinová základna kvůli malé geografické rozloze, ČR obývá pouze malý počet obyvatel a je zde nedostatek domácího kapitálu (Fojtíková, 2009).

## **Mezinárodní směnný poměr**

Třetí z klasických modelů mezinárodního obchodu, tedy mezinárodní směnný poměr, odpovídá na otázku, která země bude profitovat ze zapojení do obchodu více. Tato problematika byla řešena ekonomem Johnem Stuartem Millem v rámci teorie reciproční poptávky. Mezinárodní směnný poměr se bude téměř vždy nacházet v intervalu národních směnných poměrů. Teorie reciproční poptávky se pak věnuje otázce, kde přesně se bude nacházet. Velikost této poptávky po dovozu bude úměrně závislá na velikosti a vyspělosti určité ekonomiky. To znamená, že čím je hodnota mezinárodního směnného poměru více vzdálena od domácího národního směnného poměru, tím více vyteží daná země ze zapojení do mezinárodního obchodu. Pokud by byl mezinárodní směnný poměr relativně uprostřed intervalu národních směnných poměrů, pak by ze vzájemného obchodu těžily země stejně (Štěrbová, 2013).

### **1.1.2 Neoklasický model mezinárodního obchodu**

Jediným neoklasickým modelem mezinárodního obchodu v této práci se stal Heckscher - Ohlinův model. Tento model je jeden z matematických modelů mezinárodního volného obchodu, který vytvořili švédští ekonomové Bertil Ohlin a Elim Heckscher. Jde o teorii podílu faktorů, ve které je vysvětlena role odlišného vybavení výrobních faktorů v mezinárodním obchodu. Podle tohoto modelu by tak měl mezinárodní obchod vést k vyrovnávání cen výrobních faktorů, ale reálně tomu brání bariéry obchodu a využívání rozdílných technologií (Štěrbová, 2013).

## **1.2 Postavení zahraničního obchodu v ekonomice ČR**

Pokud je hodnota vyvezeného zboží nebo služeb ze země vyšší než hodnota dovezená, tvoří tento rozdíl přebytek obchodní bilance a přispívá k růstu hrubého domácího produktu země. Velkým milníkem zahraničního obchodu ČR byl vstup do EU, který zaručil volný přístup na vnitřní trh EU prakticky pro téměř všechny české exportéry. V roce 2005 se saldo dovozu a vývozu poprvé dostalo do kladných čísel, a to zejména díky velkým podnikům, vesměs vlastněným zahraničním kapitálem, které napomáhají k pozitivnímu vývoji obchodní bilance ČR (Fojtíková, 2009).

Hodnota zahraničního obchodu České republiky dynamicky roste. Vývoj obratu zahraničního obchodu ČR a meziroční nárůst nebo pokles v procentech v letech 2000–2015 společně s obratem zahraničního obchodu s Evropskou unií vyobrazuje tabulka 1.

Z této tabulky je zřejmé, že se zahraniční obchod ČR za posledních 15 let zvýšil přibližně třikrát.

Tabulka 1: Vývoj obratu zahraničního obchodu ČR v letech 2000–2015 v běžných cenách

Rok	Obrat ZO v mil. Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Obrat ZO s EU v mil. Kč
2000	2 363 023	x	1 905 673
2001	2 653 713	112,3	2 143 373
2002	2 580 531	97,2	2 046 926
2003	2 811 653	109,0	2 240 562
2004	3 471 752	123,5	2 776 187
2005	3 698 548	106,5	2 918 354
2006	4 249 385	114,9	3 337 839
2007	4 870 553	114,6	3 821 253
2008	4 880 225	100,2	3 732 640
2009	4 127 659	84,6	3 150 159
2010	4 944 354	119,8	3 664 949
2011	5 566 254	112,6	4 116 876
2012	5 839 486	104,9	4 275 344
2013	5 998 189	102,7	4 413 870
2014	6 828 456	113,8	5 101 653
2015	7 360 249	107,8	5 507 807

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Pro zpracování tabulky 1 byla z Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí vybrána data obratu zahraničního obchodu celkem a obratu zahraničního obchodu pouze s Evropskou unií, která je klíčových obchodním partnerem České republiky. Pro možnost srovnání je v celé časové řadě obsaženo všech 28 zemí, které jsou v současné době členy Evropské unie, i když do EU přistoupily až později. Z této databáze bylo zvoleno období od ledna 2000 do prosince 2015, seskupováno po letech. Byly vybrány bloky a seskupení zemí a jako směr obratu byl vybrán obrat. Kód zemí je 56.

### 1.2.1 Podpora exportu ČR

Státní podpora exportu je v ČR zabezpečována prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva financí. Pomoc poskytují také následující specializované instituce: Exportní garanční a pojišťovací společnost, a. s., Česká exportní banka, a. s., CzechTrade, CzechInvest a Česká centra. Nestátní podpora exportu ČR je zajišťována činností Hospodářské komory ČR, Komerční úvěrové pojišťovny EGAP, a. s., Asociací exportérů a řadou dalších. Vláda ČR v březnu roku 2012

schválila Exportní strategii České republiky pro období 2012 až 2020. Strategie je postavena na třech základních pilířích: zpravodajství pro export, rozvoj exportu a podpora obchodních příležitostí. Jedním z klíčových principů exportní strategie je definování prioritních a zájmových trhů pro české vývozce ve spolupráci s podnikatelskou sférou. Strategie definuje 12 prioritních zemí a jmenuje rovněž skupinu zájmových zemí, kterých je 25<sup>1</sup>. Roku 2012 byla dodatečně zařazena ještě Indonésie jako 26 zájmový trh s přihlédnutím k tomu, že je to země s velkým hospodářským potenciálem a mnoha příležitostmi pro české exportéry (MPO, 2012).

### **1.3 Otevřenost ekonomiky ČR**

Česká republika je malá otevřená ekonomika s malým vnitřním trhem a s relativně vysokou mírou industriálního vývoje. Dále je charakterizována dlouhodobým přebytkem likvidity v bankovním sektoru.

Otevřenost ekonomiky je široký pojem, jehož významem je zapojení země do mezinárodních vztahů. Zapojení se děje v mnoha dimenzích, zejména v pohybu zboží, práce a kapitálu. Otevřenost ekonomiky s sebou nese řadu výhod a nevýhod. Mezi výhody je možné zařadit komparativní výhody z mezinárodní směny, efektivnější alokaci výrobních faktorů a růst jejich produktivity, růst velikosti trhu a zahraniční poptávku, dovoz nových výrobků a technologií a vyšší spotřební možnosti. Mezi nevýhody, které přináší vysoká otevřenost ekonomiky, patří závislost na hospodářském cyklu hlavních obchodních partnerů, import inflace prostřednictvím dovozu od partnerů s vyšším růstem cenové hladiny a klesající autonomie hospodářské politiky (Fojtíková, 2009). Otevřenost ekonomiky je možné měřit obecnými rozměry ekonomiky, tzn. čím menší je vnitřní trh, tím je zpravidla větší otevřenost ekonomiky. Pak platí, že při stejné velikosti trhu mají vyspělé státy větší podíl vývozu na produkci. Více otevřené ekonomiky jsou více ovlivněny koncepcí obchodní politiky své vlády. Pokud se jedná o toky ze země do zahraničí, je poměr celkového zboží a služeb k hrubému domácímu produktu jedním z měřítek otevřenosti. Tento ukazatel nelze ekonomicky interpretovat, ale platí, že čím je poměr vyšší, tím je ekonomika otevřenější. (Kučera, 2015).

---

<sup>1</sup> Prioritní země zahrnují: Brazílii, ČLR, Indii, Irák, Kazachstán, Mexiko, Ruskou federaci, Srbsko, Turecko, Ukrajinu, USA a Vietnam. Mezi zájmové země patří: Angola, Argentina, Austrálie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Etiopie, Chile, Ghana, Chorvatsko, Izrael, Japonsko, JAR, Kanada, Kolumbie, Maroko, Moldavsko, Nigérie, Norsko, Peru, Senegal, Singapur, SAE, Švýcarsko a Thajsko.

## 2 Makroekonomické ukazatele a jejich stručné vymezení

Následující kapitola se detailně zabývá vybranými makroekonomickými ukazateli, tedy ukazateli ekonomické výkonnosti národního hospodářství. Jurečka (2013) tyto ukazatele rozděluje na stavové a tokové veličiny. Stavové veličiny měří daný údaj k určitému časovému okamžiku. Příkladem může být množství peněz v oběhu, počet pracovních sil nebo objem úspor v dané ekonomice. Kdežto tokové veličiny jsou údaje měřené za určité časové období. To znamená, že vyjadřují změnu za časovou jednotku, jako je měsíc, kvartál nebo rok. Můžou jimi být například změna investic, důchodu nebo také hrubého domácího produktu.

### 2.1 Nezaměstnanost

Podle Surynky a Nového (2002, s. 110) je „*nezaměstnanost nejčastěji definována jako jev, kdy lidé, kteří mají předpoklady pracovat a pracovat chtějí, nemohou práci najít. Statisticky a administrativně jsou však mezi nezaměstnanými zařazeni i ti, kteří sice pracovat mohou, ale nechtějí, a zneužívají slabin a mezer existujícího systému regulace zaměstnanosti*“.

V makroekonomických modelech se používá veličina, která se označuje jako přirozená míra nezaměstnanosti. Z rovnice přirozené míry nezaměstnanosti vyplývá, že vyšší míra ztráty pracovních příležitostí zvyšuje přirozenou míru nezaměstnanosti. Měření nezaměstnanosti se provádí mezi obyvatelstvem v produktivním věku, tzn. u obyvatelstva ve věku od ukončení povinné školní docházky do věku odchodu do důchodu. Míra nezaměstnanosti ( $u$ ) se vypočítá jako podíl počtu nezaměstnaných ( $N$ ) k ekonomicky aktivním ( $EA$ ) a je vyjádřena v procentech (Rusmichová a Soukup, 1997). Mezi ekonomicky aktivní občany se řadí zaměstnavatelé, zaměstnanci v pracovním nebo služebním poměru, ostatní zaměstnanci (tj. osoby pracující na dohodu o pracovní činnosti nebo dohodou o provedení práce), OSVČ, členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci (ČSÚ, 2017).

Pro výpočet míry nezaměstnanosti je využíván vztah:

$$u = (N/EA) \times 100$$

(1)

Nezaměstnanost je dělena dle typu na frikční, cyklickou a strukturální. Frikční nezaměstnanost má spíše krátkodobý charakter a pro ekonomiku není příliš škodlivá. Jedná se především o čas, kdy se obyvatelstvo stěhuje z jednoho regionu do druhého, hledá si novou (ve většině případů lepší) pracovní pozici, popř. o dobu, kdy si absolventi hledají místo po dokončení školy. Cyklickou nezaměstnanost způsobuje pokles v hospodářském cyklu (snížení celkové úrovně výdajů v ekonomice). Tento typ nezaměstnanosti trvá zpravidla několik měsíců, dokud nezačne opět růst národní produkce a dokud se nezvýší poptávka po práci. Třetím typem nezaměstnanosti je strukturální nezaměstnanost, která je způsobena především změnami v požadované kvalifikaci u pracovníků. Nastane především proto, že se změnila technologické podmínky výroby nebo došlo ke změnám v relativní konkurenční schopnosti jednotlivých odvětví. Protože může strukturální nezaměstnanost trvat i několik let, je často spojena s rekvalifikací pracovníků (Mankiw, 2012).

Nezaměstnanost souvisí se zahraničním obchodem. Ke zvyšování nezaměstnanosti a tím zániku pracovních míst vede zahraniční obchod především při dovozu, kdy musí domácí výrobci omezovat výrobu a tím propouštět své zaměstnance. Ke zvyšování počtu pracovních míst naopak vede vývoz, a to v okamžiku, kdy se země začne zaměřovat na výrobu statků, u kterých má komparativní výhodu.

V České republice je možné nezaměstnanost hodnotit dle obecné míry nezaměstnanosti nebo použít podíl nezaměstnaných osob.

V této bakalářské práci jsou použity hodnoty obecné míry nezaměstnanosti, kterou používá Český statistický úřad podle Mezinárodní organizace práce. Podle této definice se za nezaměstnané považují všechny osoby, které překročí 15 let věku, které nebyly v daném období zaměstnané, mohly nastoupit do zaměstnání nejpozději do 14 dnů a v posledních 4 týdnech aktivně hledaly práci (ČSÚ, 2017). Obecná míra nezaměstnanosti vychází z reprezentativního vzorku společnosti a v této práci byla vybrána především kvůli možnosti mezinárodního srovnání.

Druhým ukazatelem, který může vyjadřovat míru nezaměstnanosti je Podíl nezaměstnaných osob (dříve registrovaná míra nezaměstnanosti), na kterou přešlo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento ukazatel vyjadřuje podíl nezaměstnaných ze

všech osob ve věku 15 – 64 let pouze k ekonomicky aktivním osobám a je vypočítáván na základě údajů získaných od úřadů práce (ČSÚ, 2012).

## 2.2 HDP

Jurečka (2013, s. 27) uvádí, že „*hrubý domácí produkt je součtem peněžních hodnot finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní)*“.

Ekonomická vyspělost země je nejčastěji odvozována dle úrovní HDP na obyvatele. Obsahuje kvalitativní faktory jako gramotnost nebo zdraví, i když nejsou zahrnuty přímo.

HDP lze odhadovat 3 metodami. Každá metoda by ale měla podávat totožné výsledky.

**Výrobní metoda** odhaduje HDP z hlediska jeho tvorby. Jedná se o součet přidaných hodnot jednotlivých sektorů nebo odvětví, tedy o hodnoty přidané jednotlivými výrobci v průběhu všech úrovní výroby. Přidaná hodnota se odhaduje jako rozdíl mezi produkcí (zjednodušeně příjmu za prodej výrobku) a mezispotřebou (náklady na vstupy potřebné k výrobě daného výrobku). Součet produkce v jednotlivých sektorech nebo odvětvích ponížený o hodnotu meziprodukce dá dohromady hrubou přidanou hodnotu celkem. K té se následně přičtou nepřímé daně z produktů ponížené o dotace na tyto produkty a vznikne výsledné číslo.

**Výdajová metoda** odhaduje HDP tzv. odzadu, pomocí poptávky (tzn. všech výdajů v ekonomice). Touto metodou se HDP odhaduje nepřímou cestou, že se sečtou výdaje potřebné k nakoupení všech výrobků a služeb. Výdajová metoda tedy sčítá všechny agregátní výdaje všech ekonomických subjektů formalizovaným vzorcem.

$$GDP = C + IG + G + NX \quad (2)$$

$C$  představuje výdaje domácností na spotřebu, které obvykle tvoří největší část HDP. Jako  $IG$  se označují hrubé soukromé investiční výdaje, které jsou financované z podnikových zdrojů a rozdělují se na investice do fixního kapitálu a investice do zásob.  $G$  je označení pro výdaje státních orgánů na nákup výrobků a služeb, které jsou důležité pro fungování dané země.  $NX$  pak značí čisté exporty, čili rozdíl mezi vývozy  $X$  a dovozy  $M$ .

**Důchodová metoda** (někdy též označována jako nákladová) sleduje důchody domácností a firem a upravuje je o nepřímé daně, finanční prostředky z veřejných prostředků

s přesným účelem použití a odpisy a dále sleduje rozdělování HDP v ekonomice. I tato metoda může být vysvětlena pomocí vzorce.

$$GDP = w + nii + r + a + p + Te, \text{ kde } nii + ip - iv \quad (3)$$

V tomto vzorci  $w$  představuje mzdy a platy,  $nii$  jsou čisté příjmy z úroků,  $r$  reprezentuje renty,  $a$  značí amortizaci,  $p$  představuje důchody od OSVČ a zisky podniků a jako poslední  $Te$  jsou nepřímé daně (Kocourek a Nedomlelová, 2011).

### 2.3 Inflace

Jak uvádí Rusmichová a Soukup (1997, s. 82) „*inflace je definována jako projev ekonomické nerovnováhy, jehož vnějším znakem je růst cenové hladiny. Pokud dochází k poklesu cenové hladiny, označuje se tento proces jako deflace*“.

Změnu cenové hladiny za určité období určuje míra inflace, kterou je možné vypočítat jako poměr vybraného cenového indexu na konci a začátku období. Mezi nejpoužívanější cenové indexy patří index spotřebitelských cen, index cen výrobců a deflátor HDP. Tyto ukazatele v České republice sestavuje Český statistický úřad. Vždy je důležité uvést jednoznačné období, za které je inflace měřena a také základ, k němuž se vymezené období porovnává. Informace o míře inflace se využívají pro účely valorizace důchodů, sociálních příjmů a v souvislosti s nájemními či jinými smlouvami (ČSÚ, 2017)

Český statistický úřad rovněž publikuje čistou míru inflace jako přírůstek cen v nekorigované části spotřebního koše očištěný od vlivu nepřímých daní a dotací. Ve spotřebním koši je cca 700 položek a je zde zařazeno především potravinářské i nepotravinářské zboží a služby. Míra inflace se v základním pojetí může vztahovat k průměrnému ročnímu indexu spotřebitelských cen, k předchozímu měsíci, ke stejnému měsíci předchozího roku nebo k základnímu období. Od ledna 2017 byla zavedena nová časová řada bazických indexů se základem průměr roku 2015 = 100 (ČSÚ, 2015).

V této bakalářské práci ale bude použita časová řada bazických indexů se základem průměr roku 2005, kvůli volbě časové řady, která právě rokem 2015 končí.

Podněty k růstu cen mohou vycházet ze strany nabídky nebo poptávky. Z tohoto důvodu je rozlišována inflace nabídková a poptávková. V realitě se pak tyto typy kombinují. Ke zdrojům nabídkové (nákladové) inflace se řadí existence nedokonalé konkurence, růst



mzdových nákladů, politické události v zemi nebo přechod na využívání méně kvalitních zdrojů surovin. Ke zdrojům poptávkové inflace pak mohou patřit například nadměrné investiční výdaje, růst nominálních mezd, pokles daní nebo nadměrné státní výdaje (Kocourek a Nedomlelová, 2011).

Inflaci je v zahraničním obchodě někdy možné chápat jako omezení vývozu, a to z toho důvodu, že zboží není kvůli vysokým cenám tak konkurenceschopné na zahraničním trhu. Inflace ale naopak podporuje dovoz, protože dovezené zboží je cenově srovnatelné s domácím trhem. Se zahraničním obchodem souvisí i znehodnocování nebo zhodnocování měny. Pokud má země vyšší inflaci, tak v důsledku klesající poptávky po jejich měně znehodnocují svou měnu, země s nižší inflací vlastní měnu naopak zhodnocují (Goodwin, 2009).

## **2.4 Saldo obchodní bilance a bilance služeb**

Platební bilance vyjadřuje všechny ekonomické transakce, které subjekty dané země realizují se zahraničím, tzn. rezidenty a nerezidenty dané země během daného období (běžně za účetní rok). Platební bilance zahrnuje export a import služeb a zboží, příchozí i odchozí zahraniční investice, dary a přesuny finančních prostředků. (Kadeřábková a Žďárek, 2006). Metodologie vykazování údajů a odvozených ukazatelů v mezinárodním srovnání je v platební bilanci stanovena v manuálu platební bilance ČR nazvaným BPM 6.

Platební bilanci je strukturována do 3 hlavních účtů a to běžného, kapitálového a finančního.

Vývoj běžného účtu je považován za důležitý, protože je klíčovým ukazatelem vnější rovnováhy a nejpoužívanější dílčí bilanci platební bilance. Podle Kadeřábkové a Žďárka (2006) by deficit na běžném účtu neměl překračovat hodnotu 5 % HDP, protože pak by musel být deficit označen jako rizikový. Běžný účet se dále rozděluje na obchodní bilanci, tedy vývoz a dovoz zboží a bilanci služeb, tj. vývoz a dovoz služeb. Dále pak na bilanci výnosů, tedy čisté příjmy (úroky, zisky, dividendy) ze zahraničního kapitálu a na běžné převody transferů, tzn. transakce, které nevedou ke vzniku závazků či pohledávek ve vztahu k zahraničí.

V rámci bakalářské práce bude z celé platební bilance podrobně rozebrána pouze obchodní bilance a bilance služeb, proto nebudou další dva hlavní účty podrobně popsány.

### **3 Faktory ovlivňující stav a vývoj obchodní bilance a bilance služeb**

Platební bilance každé země podléhá neustálým procesům vyrovnávání. Ekonomická teorie tedy postupně vytvořila čtyři základní možnosti tržní nápravy platební bilance – cenovou, důchodovou, monetární a kurzovou.

Jako automaticky působící mechanismy jsou označovány první tři výše vypsané, a to konkrétně cenové, důchodové a monetární procesy. Tyto mechanismy působí v reálné ekonomice společně. Uvádějí se při vzniku nerovnováhy, nepotřebují zásahy státních orgánů, a fungují do té doby, dokud se neobnoví rovnovážný stav. Cenové a důchodové mechanismy se zabírají vyrovnáním deficitu bilance na běžném účtu, kdežto monetární modely se vztahují k vyrovnávání deficitu platební bilance jako celku (Durčáková a Mendel, 2010).

Z pohledu ekonomických teorií existují čtyři základní faktory ovlivňující obchodní bilanci země. Jedná se o inflaci, hospodářský růst, výši úrokových sazeb a devizový kurz.

V roce 2014 zavedla Česká národní banka nový manuál platební bilance ČR nazvaný BPM 6, který nově prezentuje data a metodicky mění některé ukazatele. Třemi základními tématy BPM6 se stala globalizace, bilance podniků a finančních institucí a také finanční inovace. (ČNB, 2017)

Obchodní bilance společně s bilancí služeb tvoří tzv. výkonovou bilanci. Tato bakalářská práce se bude zabývat saldem právě této bilance, které bude později v praktické části porovnáváno s ostatními makroekonomickými ukazateli. Bude tedy řešena jeho závislost na vývoji těchto ukazatelů.

#### **3.1 Co ovlivňuje obchodní bilanci**

Po celé ČR vychází každý měsíc články v novinách nebo na webových portálech, které občany informují o stavu obchodní bilance. Z těchto článků je možné vyčíst, jak se vyvíjí vývoz, dovoz a co za tímto vývojem stojí. V obchodní bilanci stejně jako v ostatních položkách jsou rozlišovány dva typy účtů, a to kreditní a debetní. Pokud se jedná o kreditní transakci, tak přibývají peníze do ekonomiky ze zahraniční (export). Debetní transakce naopak znamená odliv peněz z domácí ekonomiky do zahraničí (import) (Plchová, 2003).

Příliv přímých zahraničních investic napomáhá ke zlepšení obchodní bilance stejně jako snaha o větší zapojení domácích firem do výroby. Následkem zapojení těchto firem je zvětšení místní produkce. Firmy tím pádem nemusí zboží a služby dovážet. (Dvořáček, 2006).

Významný vliv na vývoj obchodní bilance má vývoj zahraniční poptávky, a to především v zemích Evropské unie, které jsou našimi nejvýznamnějšími obchodními partnery. Na začátku krize, v roce 2008 například došlo k poklesu přebytku obchodní bilance kvůli světové ekonomické krizi. Ta způsobila snížení zahraniční poptávky a následný pokles českého vývozu. Naopak pozitivně na české vývozy působilo například zavedení tzv. šrotovného v několika zemích EU, které oživilo poptávku po dopravních prostředcích.

Dle Krugmana a Obsfelda (2006) je dalším důležitým faktorem při zjišťování obchodní bilance vývoj měnového kurzu. Pokud reálný měnový kurz domácí měny klesá, stává se zahraniční zboží vzhledem k domácímu zboží dražší. Nízký reálný kurz má tedy pozitivní vliv na vývozce, protože zahraniční spotřebitelé budou na takový cenový posun reagovat zvýšenou poptávkou po českých exportech, protože cena českého zboží na zahraničním trhu bude v porovnání s místními produkty nižší. Přestože budou spotřebitelé kupovat méně zahraničního zboží, kvůli snížení reálného měnového kurzu, dovozy nutně nemusí klesat. To je způsobeno tím, že dovozy jsou představovány hodnotou importovaného zboží, která je měřena v domácí měně, a ne objemem vyvezeného zahraničního zboží. Pokles kurzu má sklon ke zvýšení hodnoty každé jednotky importů vyjádřené v domácí měně. Proto budou dovozy měřené v domácí měně růst v důsledku poklesu reálného kurzu i přesto, že importy, které jsou měřeny v zahraniční měně poklesnou. Reálný měnový kurz je určen jako nominální měnový kurz násobený poměrem domácí cenové hladiny a poměrem cenové hladiny v zahraničí.

Na importy ze zahraničí má vliv domácí disponibilní důchod. Pokud se zvýší, způsobí to zvýšení výdajů na veškeré zboží i importy ze zahraničí. Tento stav pak zhoršuje běžný účet. Zvýšení domácího disponibilního důchodu ale nemá žádný vliv na export, protože na ten by měla vliv pouze změna disponibilního důchodu v zahraničí.

Na obchodní bilanci státu působí také přímé zahraniční investice a to tak, že se firmy se zahraničním vlastnictvím významně podílí na českém vývozu (Kajdošová a Krčál, 2011).

Obecně lze tedy říci, že nelze izolovat pouze jeden, klíčový faktor, který má zásadní vliv na stav a vývoj obchodní bilance a autoři se v rozdělení faktorů mnohdy rozcházejí. Například Erbenová (2006) rozděluje faktory obchodní bilance na vnější a vnitřní a dále na cyklické, strukturální a jedinečné.

Mezi vnější cyklické faktory podle ní patří: oživení exportu v EU, dynamický růst v regionu, boom světové poptávky po oceli a hutních výrobcích a příznivý vývoj směnných relací. Poptávku po produktech s vyšší přidanou hodnotou pak Erbenová zařazuje do vnějších strukturálních faktorů.

Jako vnitřní jedinečný faktor uvádí začlenění do jednotného trhu EU. Domácí poptávku utlumuje vnitřní cyklický faktor. Mezi vnitřní strukturální faktory řadí Erbenová: zvýšení vývozní výkonnosti ekonomiky, růst vývozu zboží s vyšší přidanou hodnotou (což má pozitivní dopad na přímé zahraniční investice) a pokles dovozní náročnosti českého vývozu.

### **3.2 Co ovlivňuje bilanci služeb**

Příjmy ze služeb, které poskytují domácí subjekty, jako jsou příjmy z cestovního ruchu, finančních a právních služeb nebo dopravy zajišťují kladné saldo bilance služeb. Naopak snižování salda bilance služeb určují obdobné služby jako výše uvedené, ale poskytují je zahraniční subjekty.

Bilance služeb je nejvíce ovlivněna podílem cestovního ruchu, který je považován za jeden z nejstabilnějších příjmů celé platební bilance. Pokud je tedy jeho saldo aktivní, hraje důležitou úlohu v celkové bilanci služeb. Faktory, které bilanci trvale snižují, jsou aktivity podniků se zahraniční účastí na podnikání v oblasti služeb. Takové podniky se pak často orientují na import služeb ze zemí, odkud sami pocházejí. (Žák, 2006)

V rámci bilance služeb je nově podle BPM 6 zaznamenáván tzv. zušlechťovací styk a opravy. Zušlechťovací styk znamená, že zboží je do země dovezeno pouze za účelem jeho zušlechtění či opravy a následně opět vyvezeno.

## 4 Vliv intervencí ČNB na export ČR

Důležitou úlohu pro zahraniční obchod země (tzn. export a import) hraje kurz měny vůči ostatním měnám, protože určuje hodnotu, za kterou se bude domácí zboží v zahraničí prodávat a naopak. Je třeba sledovat kurzy měn hlavních obchodních partnerů České republiky. Zásadní roli v případě ČR hraje euro, jak bylo zmíněno již v kapitole 1.2 (Tabulka 1: Obrat zahraničního obchodu s EU). Při tzv. řízeném floatingu (managed floating), dochází k devizovým intervencím na devizových trzích. Jedná se o nákupy a prodeje deviz centrálními bankami, s cílem buďto zabránit nadměrným kurzovým výkyvům, nebo udržet výkyvy kursu v určitém závazně stanoveném rozpětí. Devizové intervence jsou pro malou otevřenou ekonomiku s dlouhodobým přebytkem likvidity v bankovním sektoru, jako je Česká republika nejvhodnější (ČNB, 2017).

Stejný zdroj uvádí, že cíl použití kurzu jako dalšího měnověpolitického nástroje v České republice v roce 2013 byl stejný jako u úrokových sazeb, a to udržení cenové stability v české ekonomice. Ta je vyjádřena plněním inflačního cíle ČNB ve výši 2 procent. Tímto krokem se tedy snažila předejít deflaci, zajistit plnění cíle ve výši 2 % a urychlit možnost používání svého standardního nástroje, tedy úrokových sazeb. Použití devizových intervencí bylo doporučeno i hodnotící komisí Mezinárodního měnového fondu. Z hlediska dalšího cíle pak byla podpořena obecná hospodářská politika, což přispělo k překonání hospodářské recese, která nebyla v zájmu většiny firem ani občanů. To vedlo k podpoře obecné hospodářské politiky vlády, která vede k udržitelnému hospodářskému růstu.

### 4.1 Začátek intervencí

V roce 2008 se zpomalil růst českého hospodářství a v následujícím roce se projevil výrazný propad (především hrubého domácího produktu a zahraničního obchodu), což bylo způsobeno celosvětovou finanční a ekonomickou krizí. V roce 2010 pak ekonomika ožila díky vzestupu zahraniční poptávky, v následujícím roce ale bohužel opět zamířila do recese, která trvala až do prvního čtvrtletí roku 2013. I když se průměrná roční inflace v letech 2009–2012 zvyšovala a klesat začala až v roce 2013, tzv. korigovaná inflace bez pohonných hmot (tedy cenový vývoj položek spotřebitelského koše, které má centrální banka pod kontrolou) začala klesat již na konci roku 2008. Z tohoto důvodu začala ČNB proti snižování inflace bojovat (Vejmělek, 2014). ČNB začala od počátku roku 2010 tzv. cílovat inflaci na 2 %. Na snižování inflace dále ČNB reagovala snižováním

diskontních úrokových sazeb, kdy se tyto sazby snížily z 2,75 % (začátek roku 2008) na 0,05 %, tedy na tzv. „technickou nulu“ (konec roku 2012). Protože v roce 2013 byla inflace v české ekonomice stále pod výše zmíněným inflačním cílem, použila ČNB další nástroj k udržení cenové stability – měnový kurz, který již nepoužívala od roku 1997, kdy byl kurz koruny plně plovoucí. Z tohoto důvodu byly začátkem listopadu roku 2013 zahájeny devizové intervence. Důvody pro nezvyšující se inflaci byly především ty, že recese a útlum na trhu práce odeznívaly pomalu a ceny surovin a energií poklesly. ČNB se obávala, že se česká ekonomika v roce 2014 dostane do hluboké deflace, tzn., že inflace klesne k nule (Lazarevič, 2016).

Přestože bylo využití přímých intervencí proti koruně dlouho avizováno, setkalo se s nevolí mezi odbornou i laickou veřejností. Mnozí kritizovali především ohodnocení deflačních rizik, kdy za současným a očekávaným poklesem spotřebitelských cen stojí pozitivní nákladové faktory, které nemají charakter rizikové deflace. Dále se obávali, že zvýšení dovozních cen a následně celé inflace kurzovým šokem podryje již tak slabou spotřebu domácností (Vejmělek, 2014).

## **4.2 Intervence a export**

V důsledku devizových intervencí České národní banky, 7. listopadu 2013 depreciovala domácí měna. ČNB od této doby uměle udržuje kurz koruny vůči euru nad 27 Kč. Oslabení české koruny znamenalo v první řadě výhodu pro export. V počátku tomu tak ale nebylo, protože v eurozóně se propadaly ekonomiky, na kterých byla Česká republika závislá. Českému hospodářství totiž naopak významně pomáhá domácí spotřeba. Poté byl však podpořen řetězec, kdy vývozci vydělávali na exportu (díky oslabenému kurzu získali větší cenovou konkurenceschopnost v zahraničí), a tím mohli zadávat zakázky dalším firmám, které tak mohly hledat nové zaměstnance. S touto skutečností souvisí snížení počtu nezaměstnaných o téměř 177 tisíc od listopadu 2013 do srpna roku 2016 (ČTK: České noviny, 2016).

Během prvního roku depreciace přinesla slabá koruna českému exportu zhruba 185 miliard korun, během druhého roku dalších 215 miliard a od listopadu 2015 do srpna 2016 pak 208 miliard korun. Pokud by intervence ČNB trvaly ještě do poloviny roku 2017, měla by slabší koruna vývozcům přinést dalších 178 miliard. Bilanci zahraničního obchodu České republiky devalvace za první dva roky vylepšila o 30 až 35 miliard korun (ČTK: České

noviny, 2016). Během listopadu roku 2013 až srpna 2016 z důvodu přirozeného posilování koruny exportéři navíc nepřišli o 700 miliard korun. Z toho samého důvodu získal stát dalších 12 miliard korun na dani z příjmu firem. Přirozené posilování měny odpovídá přirozenému růstu ekonomiky (ČTK: České noviny, 2016).

I když je hodnota vývozu v současné době vysoká, omezujícím faktorem pro ještě vyšší vývozy je nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců. Průmyslu chybí kvalitní odborníci i dělníci téměř všech profesí.

Intervence jsou výhodné zejména pro velké společnosti s minimálně ročním obratem 250 milionů korun a využívá je sedmdesát procent z nich. U malých a středních podniků využívá intervence zhruba třetina (E15.cz, 2016).

Pokud by se kurz uměle nenastavil, pohyboval by se nyní podle místopředsedy Asociace exportérů Otty Daňka okolo 25 korun za euro. Dále dodává, že změna kurzu o korunu znamená pro exportéry 143 mld. Kč za rok (E15.cz, 2016). Dle Daňka jsou v České republice v současné době dva problémy. Prvním je nedostatek pracovní síly, tzn. příčina pozastavení a do budoucna poklesu exportu a druhým problémem je postupné snižování poptávky ze zahraničí. V současné době se mohou exportéři spolehnout na zajištění proti kurzovým rizikům díky umělému udržování kurzu na 27 Kč/euro zdarma, v budoucnu ale budou muset opět tento faktor využívat sami a vynaložit další finanční prostředky na zajištění tohoto rizika. Zkušení exportéři se ale nemusejí bát, protože si své kurzy zajistili v bankách. Podniky budou opět tlačit na úsporu nákladů ať již v oblasti lepší organizace výroby či inovací kvůli udržení stávající míry zisku. Pozitivní dopad zaznamenaly všechny klíčové makroekonomické ukazatele, což se stalo v souladu s tím, co ČNB avizovala (E15.cz, 2016).

### **4.3 Ukončení intervencí**

V závěru psaní této bakalářské práce, konkrétně 6. dubna 2017, oznámila Bankovní rada České národní banky po 3 a půl letech ukončení devizových intervencí. Koruna na páru s eurem začala posilovat a během následujícího víkendu se pohybovala na úrovni 26,55 korun za euro. Koruna již tedy nebyla řízena ČNB, ale trhem podle nabídky a poptávky. Předurčovat její další vývoj by tedy nebylo možné a jednalo by se pouze o odhady (E15.cz, 2016).

## **5 Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v ČR**

Tato část práce je věnovaná analýze a hodnocení vývoje jednotlivých makroekonomických ukazatelů České republiky. Každý makroekonomický ukazatel bude v této bakalářské práci okomentován z hlediska jeho vývoje od roku 2000 do roku 2015.

### **5.1 Výběr časové řady**

Pro zpracování této bakalářské práce byla vybrána časová řada čítající období od roku 2000 do roku 2015. Důvodů pro zvolení právě této časové řady bylo hned několik. Prvním důvodem byl vstup České republiky do Evropské unie 1. května 2004, což bylo zásadní pro růst ekonomiky. Zajímavé je tedy vidět změnu v hodnotách makroekonomických údajů a údajů zahraničního obchodu před a po vstupu do EU. Dalším zajímavým milníkem v ekonomickém vývoji ČR se stala celosvětová krize, která začala v roce 2008. Třetím zásadním mezníkem ve vývoji české ekonomiky byly devizové intervence, které začaly v listopadu roku 2013. Všechny tyto události se zásadním způsobem promítly do bilance zahraničního obchodu. Následující kapitoly zprostředkují vývoj inflace, HDP a nezaměstnanosti v závislosti na obchodní bilanci a bilanci služeb za období od začátku nového tisíciletí do roku 2015.

V době zpracování předložené bakalářské práce ještě nebyly k dispozici kompletní údaje za rok 2016, a proto tento rok nebyl připojen k časové řadě.

### **5.2 Nezaměstnanost**

Následující tabulka 2 udává hodnoty nezaměstnaných celkem v tisících obyvatel a obecnou míru nezaměstnanosti v procentech, kterou používá Český statistický úřad podle Mezinárodní organizace práce.



Tabulka 2: Vývoj počtu nezaměstnaných a obecné míry nezaměstnanosti

Rok	Nezaměstnaní celkem (v tis.)	Obecná míra nezaměstnanosti (v %)
2000	454,5	8,8
2001	418,3	8,1
2002	374,1	7,3
2003	399,1	7,8
2004	425,9	8,3
2005	410,2	7,9
2006	371,3	7,1
2007	276,3	5,3
2008	229,8	4,4
2009	352,2	6,7
2010	383,7	7,3
2011	350,6	6,7
2012	366,9	7,0
2013	368,9	7,0
2014	323,6	6,1
2015	268,3	5,0

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Stejně jako u ostatních ukazatelů i časová řada při sledování nezaměstnanosti začíná rokem 2000. V tomto roce byla nezaměstnanost na poměrně vysoké úrovni, a to především kvůli vysoké míře nezaměstnanosti v předchozích letech. Následující roky 2001 i 2002 byly ale ve znamení mírného oživení ekonomiky a nezaměstnanost byla celkem stabilní. V letech 2003 a 2004 se nezaměstnanost mírně zvyšovala a v roce 2004 pak dosáhla nejvyšší míry v časové řadě posledních 15 let. Vzdávající nezaměstnanost znamenala pro stát zvýšení výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti, a to kvůli množství vyplácených podpor v nezaměstnanosti. Zvyšovala ale také výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, a to především kvůli organizování rekvalifikačních kurzů, zaměstnávání postižených nebo vytváření pozic v rámci veřejně prospěšných prací. Tyto opatření se projeví v pomalém klesání nezaměstnanosti, která v roce 2007 dosáhla 5,3 %. Tuto míru ale také ovlivnily demografické faktory, kdy se mezi aktivní občany dostávají slabší populační ročníky a silnější ročníky odchází do důchodu. Tyto důvody vedly v roce 2008 až k velmi nízké míře nezaměstnanosti na úrovni 4,4 %. V důsledku hospodářské krize, která započala v roce 2008, se v roce 2009 zvýšila nezaměstnanost na 6,7 a v následujícím roce dále pak na 7,3 %. Na zvýšení nezaměstnanosti působilo především snižování poptávky po zboží a službách a s tím související propouštění, které bylo v mnohých případech i hromadné.

S propouštěním ale souvisel i velký nárůst osob samostatně výdělečně činných (OSVČ). Lidé tuto možnost využívali jako alternativu ke ztracenému zaměstnání. Narůstal také počet osob pracujících na tzv. schwarz systém, který může být výhodný pro výpočty zdravotního a sociálního pojištění. V roce 2011 míra nezaměstnanosti mírně klesla, ale v následujících dvou letech se stále pohybovala na úrovni sedmi procent. Rok 2014 znamenal první vlaštovku pro snižování míry nezaměstnanosti, a to především z důvodu postupného překonávání hospodářské krize. Na snižování míry nezaměstnanosti mají svůj podíl také devizové intervence ČNB. V roce 2015 se nezaměstnanost dále snižovala, především protože se pracovní trh dostal na úroveň doby před hospodářskou krizí. V tomto roce byl především nedostatek lékařů a technicky zaměřených pracovníků s vysokou školou stejně jako řemeslníků, studenti učilišť, lékařských fakult a technicky zaměřených vysokých škol měli tedy po ukončení školy nejvyšší šanci k získání zaměstnání (Integrovaný portál MPSV, 2016).

### **5.3 HDP**

V podkapitole o hrubém domácím produktu bude naznačen vývoj hrubého domácího produktu v milionech korun výdajovou metodou ve stálých cenách roku. V druhé části této podkapitoly je na obrázku 1 vyobrazen meziroční index HDP v procentech. Tento index srovnává vývoj HDP ve vztahu k předchozímu roku a tím podává informace o tom, zda v zemi probíhal ekonomický růst, stagnace nebo pokles.

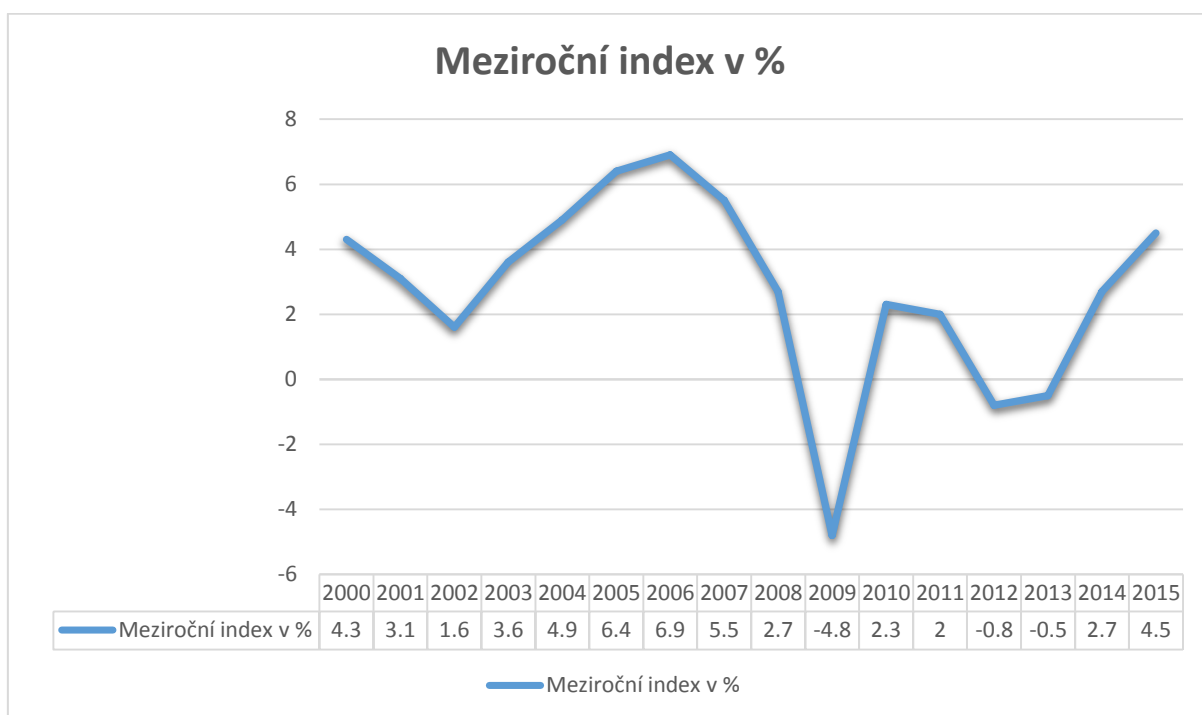
Tabulka 3: Hrubý domácí produkt ČR výdajovou metodou ve stálých cenách roku 2010

Rok	HDP v mil. Kč
2000	2 761 055
2001	2 980 419
2002	3 029 505
2003	3 138 623
2004	3 293 905
2005	3 506 107
2006	3 747 206
2007	3 954 399
2008	4 061 601
2009	3 864 947
2010	3 953 651
2011	4 032 910
2012	4 000 653
2013	3 981 303
2014	4 089 400
2015	4 274 880

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Rok 2000 znamenal solidní základ pro budoucí růst ekonomiky. Ovšem hned v následujícím roce nastal v České republice velký zlom, protože HDP dosáhl nejvyšší úrovně od roku 1989. V roce 2002 se pak tempo přírůstku HDP zpomalilo. V roce 2003 rostl objem tržeb všech odvětví, což mělo pozitivní vliv na růst HDP. V následujících třech letech těžila česká ekonomika především z růstu vývozu. V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, což výrazně přispělo českým exportním firmám. ČR se tak postupně stávala na exportu závislou. Finanční situace podniků se zlepšila a začaly více investovat. K růstu HDP přispěl i růst průmyslu. Nejvyššímu růstu HDP dosahovala Česká republika v roce 2005 a to především díky kladnému saldu zahraničního obchodu. Stejně jako v předchozích letech i v roce 2006 byla pro HDP důležitá úloha růstu exportu a průmyslu. V roce 2007 se ekonomika lehce zpomalila, a to kvůli špatnému vývoji světové ekonomiky. Rok 2008 znamenal pro českou ekonomiku výrazné zpomalení, které se naplno projevilo v následujícím roce. Toto zpomalení až propad HDP bylo způsobeno hospodářskou krizí z roku 2008. V roce 2009 se výrazně propouštělo, snížila se produktivita práce a produkce ve všech odvětvích. Míra inflace byla velice nízká a poklesly přímé zahraniční investice. V roce 2010 již HDP rostlo, i když ne příliš znatelně, a to především díky zvýšení kapitálových výdajů a přílivu zahraničních investic.

V roce 2011 se ekonomika ve světě již oživila a s tím souviselo i oživení ekonomiky domácí a vyšší export do zemí EU. V roce 2012 se česká ekonomika opět propadla do minusových hodnot, což bylo způsobeno nejistotou na světových trzích, která trvala až do roku 2013. Rok 2014 byl pro ČR ve znamení oživení ekonomiky, a to především díky zpracovatelskému průmyslu, který byl silně orientován na zahraniční poptávku. V roce 2015 se HDP dále zvyšovalo, k čemuž významně přispívaly všechny složky poptávky, zejména spotřeba domácností a zvýšená investiční aktivita.



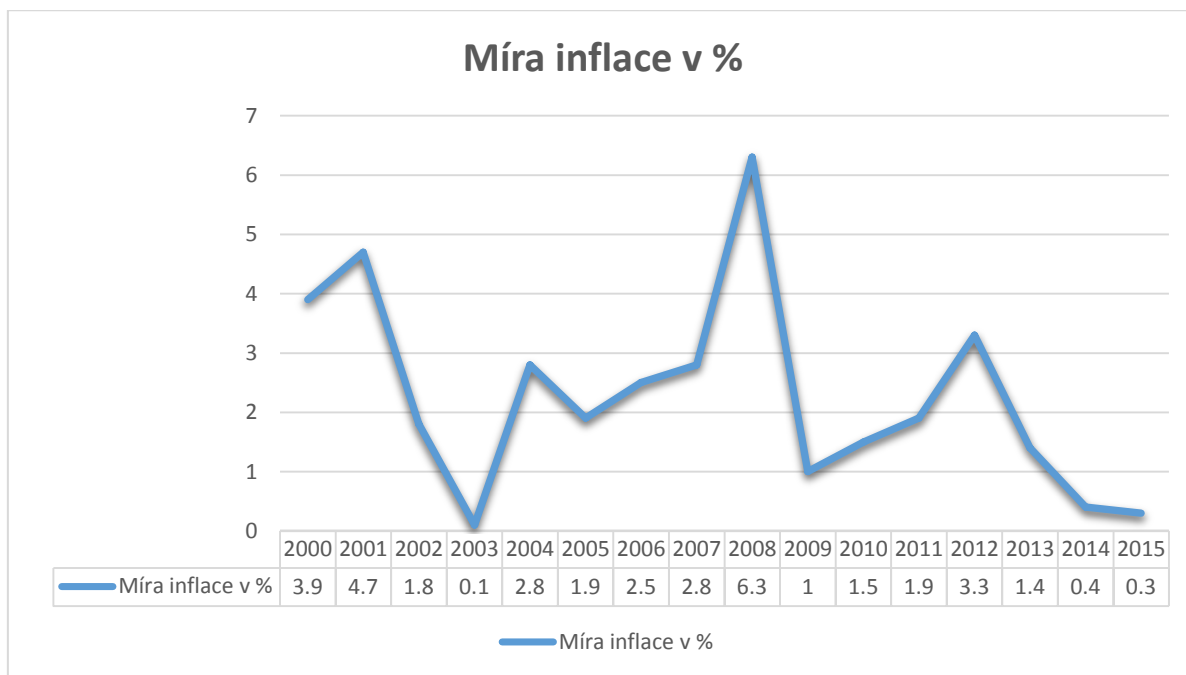
*Obrázek 1: Meziroční index v % v letech 2000-2015*

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Jak lze vidět z obrázku 1, v prvních třech letech časové řady se ekonomický růst zpomaloval. Rok 2013 ale nastartoval hospodářský růst, který trval až do roku 2006. V roce 2007 byl zaznamenáno pouze lehké zpomalení, které se ovšem dále velmi projevilo v roce 2008. Příčinou se stala celosvětová hospodářská krize, kdy poklesla průmyslová produkce, export a investice. Rok 2009 znamenal pro české HDP recesi, která byla jednou z vůbec nejhorších v historii. V následujících dvou letech ekonomika lehce oživila, když se HDP dostalo opět do kladných hodnot. V roce 2012 a 2013 se ale produkt opět dostal do recese, kvůli nízké domácí poptávce a nejistě na světových trzích. Roky 2014 a 2015 oživení ekonomiky a dobrý start do dalších let.

### 5.3 Inlace

Následující podkapitola se zabývá vývojem míry inflace, která byla převzata z webových stránek Českého statistického úřadu na základě indexu spotřebitelských cen. Tyto indexy byly vypočítány z časové řady bazických indexů průměr roku 2005 = 100.



Obrázek 2: Vývoj míry inflace v %

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Vývoj míry inflace v inflace v % je vyobrazen na výše uvedeném obrázku 2, který poskytuje stručný přehled. Bližší popis k jednotlivým letům dává následující komentář. Časová řada pro popsání inflace v této bakalářské práci začíná rokem 2000, kdy inflace narůstala. Další nárůst zaznamenala v roce 2001 a to ve výši 4,7 %. Vzestup inflace způsobil především nárůst vyplývající z deregulace cen nájemného, elektřiny a plynu, dopravy, pošt a telekomunikací, výrazně se zvýšily i ceny potravin. V roce 2002 se inflace dostala na výši 1,8 %. Důležitou událostí, která ovlivnila ekonomický vývoj, byly srpnové povodně. Rok 2003 byl ve znamení růstu ekonomiky, a to především díky rychlému růstu domácí poptávky. Míra inflace dosáhla ale pouze 0,1 %. Rok 2004 byl především ve znamení vstupu České republiky do Evropské unie. Průměrná meziroční míra inflace se v tomto roce zvýšila oproti předchozímu roku o celých 2,7 procentního bodu a dosáhla tak úrovně pouze 2,8 %. Tato změna byla zapříčiněna především zvýšením DPH a růstem

regulovaných cen. V roce 2005 dosáhla míra inflace hodnoty 1,9 %. Tato skutečnost byla ovlivněna především zvýšením cen pohonných hmot. V dalším roce dosáhla inflace hodnoty 2,5 %, což bylo způsobeno především vlivem regulovaných cen a jejich postupným uvolňováním. Za rok 2007 bylo dosaženo míry inflace ve výši 2,8 %. Po celý rok se míra inflace udržovala kolem 2 %, ale ve čtvrtém čtvrtletí se prudce zvýšila díky nárůstu cen potravin a tabákových výrobků. V stejném roce byly dále zavedeny ekologické daně a poplatky ve zdravotnictví a vzrostla cena ropy. V roce 2008 dosáhla inflace nejvyšší míry inflace za celé sledované období a to 6,3 %. Toto výrazné zvýšení bylo způsobeno především událostmi, které nastaly v předchozím roce jako zavedení již zmiňovaných poplatků do zdravotnictví, uvolňování regulovaných cen energií a nájemného a další zvyšování nepřímých daní. V roce 2009 dosáhla míra inflace pouze 1 %. Tento vývoj byl pravděpodobně způsoben poklesem poptávky a celosvětovou finanční krizí. V roce 2010 se inflace mírně zvýšila na úroveň 1,5 %, což bylo způsobeno zvýšením sazeb DPH a růstem cen ropy a potravin. Od tohoto roku začala ČNB také tzv. cílovat inflaci na úroveň 2 %. Míra inflace ve výši 1,9 % byla vyhodnocena v roce 2011. Důsledkem takové míry inflace byly změny v nepřímých daních v předešlém roce a růst cen pohonných hmot a potravin. Nepřímé daně se opět zvyšovaly v roce 2012 a měly za následek zvýšení míry inflace na úroveň ve výši 3,3 %. Jako v předchozím roce, tak i v roce 2013 se nepřímé daně zvýšily, ale i přesto byla míra inflace pouze na úrovni 1,4 %. V listopadu roku 2013 se ČNB rozhodla intervenovat devize, aby se udržela cenová stabilita. Tato skutečnost ještě neměla vliv na inflaci v roce 2013 a v roce 2014 dosáhla stále pouze 0,4 %. Dalším důvodem takto nízké inflace byl pokles cen ropy. Za rok 2015 dosáhla míra inflace 0,3 %. Vliv měla nízká cena ropy, pokles cenové hladiny a také zrušení některých regulačních poplatků ve zdravotnictví. Samozřejmostí je pak vliv devizových intervencí (ČNB, 2017).

Vývojem cen v zahraničním obchodu, cenami výrobců a cenami nemovitostí se tato bakalářská práce nebude zabývat.

## 5.5 Export a import zboží a služeb

V této podkapitole bude rozebrán vývoj vývozu a dovozu zboží a služeb společně se saldem vývozu a dovozu výdajovou metodou ve stálých cenách k roku 2010 v milionech českých korun.

Tabulka 4: Vývoz a dovoz zboží a služeb výdaj. metodou ve stál. cenách k roku 2010 v mil. Kč

Rok	Export zboží a služeb	Import zboží a služeb	Saldo vývozu a dovozu
2000	1 042 747	1 049 629	-6 882
2001	1 141 247	1 167 281	-26 034
2002	1 151 595	1 223 127	-71 532
2003	1 253 531	1 328 670	-75 139
2004	1 626 765	1 676 292	-49 527
2005	1 926 001	1 895 054	30 947
2006	2 204 293	2 115 899	88 394
2007	2 449 632	2 389 608	60 024
2008	2 552 024	2 464 787	87 237
2009	2 300 906	2 193 196	107 710
2010	2 645 451	2 522 933	122 518
2011	2 886 689	2 691 486	195 203
2012	3 007 970	2 761 394	246 576
2013	3 015 975	2 765 556	250 419
2014	2 765 556	3 042 510	233 686
2015	3 532 104	3 295 996	236 108

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2017)

Jak lze vidět z tabulky 4, v roce 2000 se pozitivně vyvíjel vývoz z ČR, což mělo za následek nízký schodek v saldu vývozu a dovozu zboží a služeb. Následující rok byl pozitivně ovlivněn zejména vývojem směnných relací a vývozem do Velké Británie, Belgie a Nizozemska. Naopak na snížení vývozu měly vliv Spojené státy americké a Německo. V roce 2002 saldo vývozu a dovozu zboží a služeb ještě pokleslo. Na toto snížení měla vliv především snížená výkonnost Německa. V roce 2003 se saldo mírně zvýšilo, i když stále zůstávalo v záporných hodnotách. Důležitým mezníkem však byl v roce 2004 vstup ČR do Evropské unie, kdy se zvýšila poptávka po českých produktech z Evropské unie ale také například z Japonska či USA. Příliv přímých zahraničních investic a budování nových výrobních kapacit v ČR pak zajistily vyšší export v roce 2005, kdy se saldo vývozu a dovozu zboží a služeb dostalo poprvé do kladných hodnot.

Následující rok znamenal významný hospodářský růst zemí Evropské unie a zvýšení tempa růstu světové ekonomiky, což mělo pozitivní vliv na český export. Rok 2007 byl podobný předchozím létům a znamenal stále pozitivní saldo vývozu a dovozu zboží a služeb. V roce 2008 se snížil přebytek salda o téměř 7 miliard, a to především díky začínající celosvětové krizi. V následujícím roce se sice saldo opět zvyšovalo, ovšem vývoz i dovoz se celkově snížil, a to především kvůli trvající finanční krizi. V roce 2010 rostla zahraniční poptávka a hlavní skupinou exportovaných výrobků se pak staly stroje a dopravní prostředky. Dalším faktorem bylo pak celosvětové oživení ekonomiky. Zaměření českého zahraničního obchodu v roce 2011 bylo především na evropské země a konkrétně pak na státy sousedící s ČR. Rok 2012 se vyvíjel navzdory okolnostem po finanční krizi vcelku přívětivě. Stejně jako v roce 2010 to bylo především díky vývozu strojů a dopravních prostředků. Lepší se situace na trhu automobilů související s oživením průmyslu v Německu znamenala pro český zahraniční obchod v roce 2013 dobré výsledky. Se stále se zvětšujícím exportem průmyslu byl spojován rok 2014. Dále byla obnovena zahraniční poptávka a efekt slabší koruny díky devizovým intervencím také napomohl. V roce 2015 meziročně vzrostl obchod s rozvojovými zeměmi, Čínou a Severní Amerikou (Czechtrade, 2017).



## 6 Regresní analýza

Regresní analýza je jedna z nepoužívanějších statistických technik, při které se zjišťuje závislost kvantitativní (spojité) proměnné na jedné nebo více kvalitativních proměnných. Takové údaje se označují jako výběrová data. Regresní analýza je dělena dle počtu vysvětlujících proměnných na jednoduchou regresi zkoumající závislost určité proměnné na druhé vysvětlující proměnné, a na vícenásobnou regresi, zkoumající závislost jedné proměnné na více vysvětlujících proměnných (Hindls, 2000).

Podle Chráska (2007, s. 113) „*úkolem regresní analýzy je nalézt regresní funkci, pomocí níž lze ze známých hodnot nezávisle proměnné určit příslušné hodnoty závisle proměnné*“.

Pro zjišťování platí, že:

$$y = f(x) = a + bx. \quad (4)$$

Výrazy  $a$ ,  $b$  jsou konstanty, u kterých není známa skutečná velikost, ale může být odhadnuta. Konstanta  $b$  je nazývána koeficientem regrese, která udává, o kolik se změní hodnota závislé proměnné  $y$ , pokud se hodnota nezávisle proměnné  $x$  zvětší o jednotku. Pokud jsou známy konstanty  $a$  i  $b$ , pak může být pro jakoukoli hodnotu nezávisle proměnné  $x$  vypočítána hodnota závislé proměnné. Pokud je využívána pouze jedna z vysvětlujících proměnných, jedná se o jednoduchou regresi. Pokud se ale využívá více vysvětlujících proměnných, označuje se pak jako regrese vícenásobná. Tento druh regrese se využívá proto, aby se zlepšily odhady hodnot či středních hodnot vysvětlované proměnné. Nejjednodušší situace nastává v takovém případě, kdy je mezi proměnnými lineární statistická závislost. (Chráska, 2007).

Následující data pro regresní analýzu byla zpracována v MS Excel a statistickém programu SPSS. Regresní analýza byla vypracována s pomocí konzultantky, která statistiku studuje, a tudíž má program k dispozici.

## 6.1 Řady vstupující do analýzy

Do analýzy vstupuje pět řad:

- Míra nezaměstnanosti v %
- HDP v milionech Kč
- Export zboží a služeb
- Import zboží a služeb
- Saldo vývozu a dovozu

Tabulka 5: Charakteristiky řad

Ukazatel	N	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
Míra nezaměstnanosti (v %)	16	4	9	6,88	1,310
HDP mil. Kč	16	2 761 055	4 274 880	3 666 910,25	476 153,468
Export zboží a služeb	16	1 042 747	3 532 104	2 250 820,38	813 848,264
Import zboží a služeb	16	1 049 629	3 295 996	2 161 463,63	704 837,290
Saldo vývozu a dovozu	16	-75 139	250 419	89 356,75	116 834,051

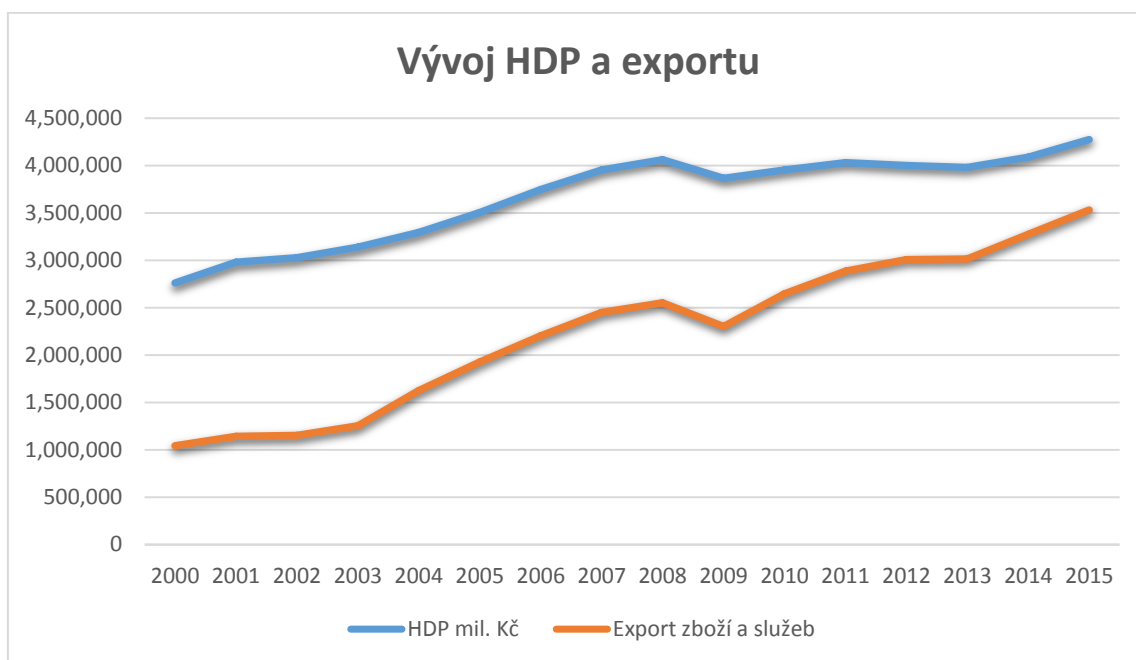
Zdroj: vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce 5 jsou charakteristiky řad. N je počet pozorování, tedy od roku 2000 do roku 2015. Minimum a maximum jsou minimální a maximální hodnota v řadě. Následují sloupce průměr a směrodatná odchylka.

Cílem této bakalářské práce je prokázat závislost bilance zahraničního obchodu na vybraných makroekonomických údajích, který bude dokazován v následujících kapitolách. Mezi tyto údaje je zařazena nezaměstnanost a HDP. Tyto ukazatele společně s vývojem dovozu a vývozu zboží a služeb jsou součástí hypotéz. Data k hypotézám budou vyobrazena prostřednictvím grafu a následně prostřednictvím tabulky.

## 6.2 Hypotéza č. 1

První hypotéza se zaměřuje na to, zda růst HDP je závislý na růstu vývozu.



Obrázek 3: Vývoj HDP a exportu

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že jsou obě řady rostoucí. V letech 2008 a 2009 zaznamenávají podobné výkyvy. Pearsonův korelační koeficient je 0,964 a je na 5% hladině významnosti statisticky signifikantní (p-hodnota 0,000).

K výpočtu závislosti byla využita regresní analýza, pomocí níž bylo zjištěno, že nejlepším odhadem vztahu HDP a exportu zboží a služeb je přímka:

$$y = 2\,397\,754,522 + 0,564 x, \quad (5)$$

(viz tabulka 6 uvedena níže), kde  $y$  je HDP a  $x$  je export.

Tabulka 6: Výstupy z regresní analýzy: HDP a export zboží a služeb

Model	Coefficients <sup>a</sup>				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	2397754,522	99472,526		24,105	,000
1 Export zboží a služeb	,564	,042	,964	13,518	,000

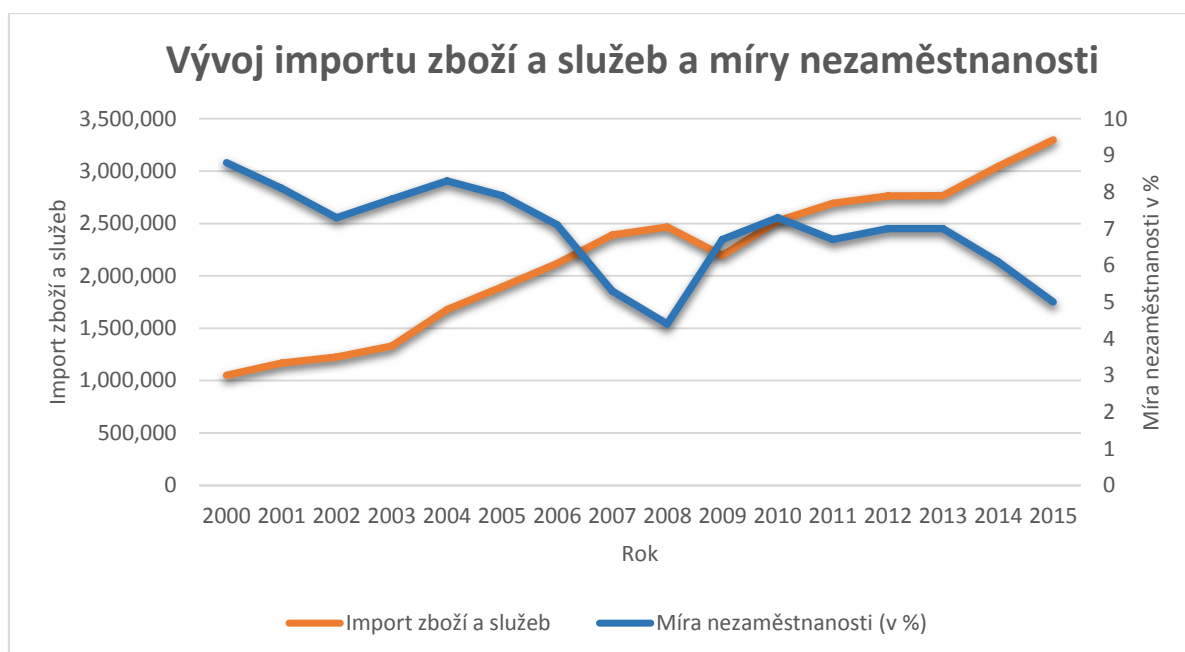
a. Dependent Variable: HDP mil. Kč

Zdroj: vlastní zpracování

O tomto modelu lze říci, že je kvalitní, neboť vysvětluje 92,4 % variability souboru (adjusted R-square).

### 6.3 Hypotéza č. 2

Následující subkapitola objasní, zda hypotéza: zvyšování importu vede ke zvyšování nezaměstnanosti, bude potvrzena či vyvrácena.



Obrázek 4: Vývoj importu zboží a služeb a míry nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že import je v čase rostoucí, zatímco míra nezaměstnanosti klesá nebo stagnuje (s výjimkou let 2008 a 2009). Pearsonův korelační koeficient mezi řadami je -0,714, a je statisticky významně odlišný od nuly (p-hodnota 0,002).

Pomocí regresní analýzy bylo zjištěno, že vztah mezi importem a nezaměstnaností lze vyjádřit pomocí přímky

$$y = 9,578 - 1,25 \times 10^6 x, \quad (6)$$

kde  $y$  je míra nezaměstnanosti a  $x$  je import. Model však vysvětluje pouze 41,3 % variability (adjusted R-square).

Tabulka 7: Výstupy z regresní analýzy: import zboží a služeb a míra nezaměstnanosti

Model		Coefficients <sup>a</sup>			t	Sig.
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9,578	,833		11,495	,000
	Import zboží a služeb	-1,250E-006	,000	-,673	-3,402	,004

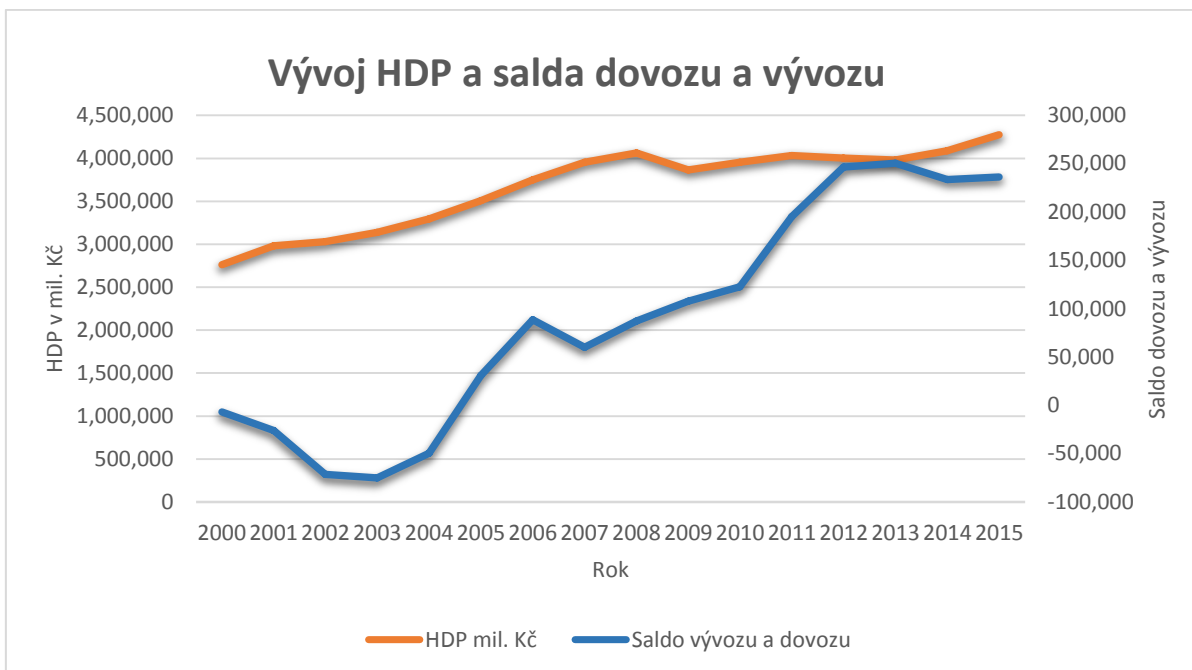
Dependent Variable: Míra nezaměstnanosti (v %)

Zdroj: vlastní zpracování

### 6.4 Hypotéza č. 3

Třetí hypotéza se zabývá skutečností, jestli je výše bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v ČR ve zkoumaném období od roku 2000 do roku 2015 závislá na: růstu reálného HDP a míře nezaměstnanosti.

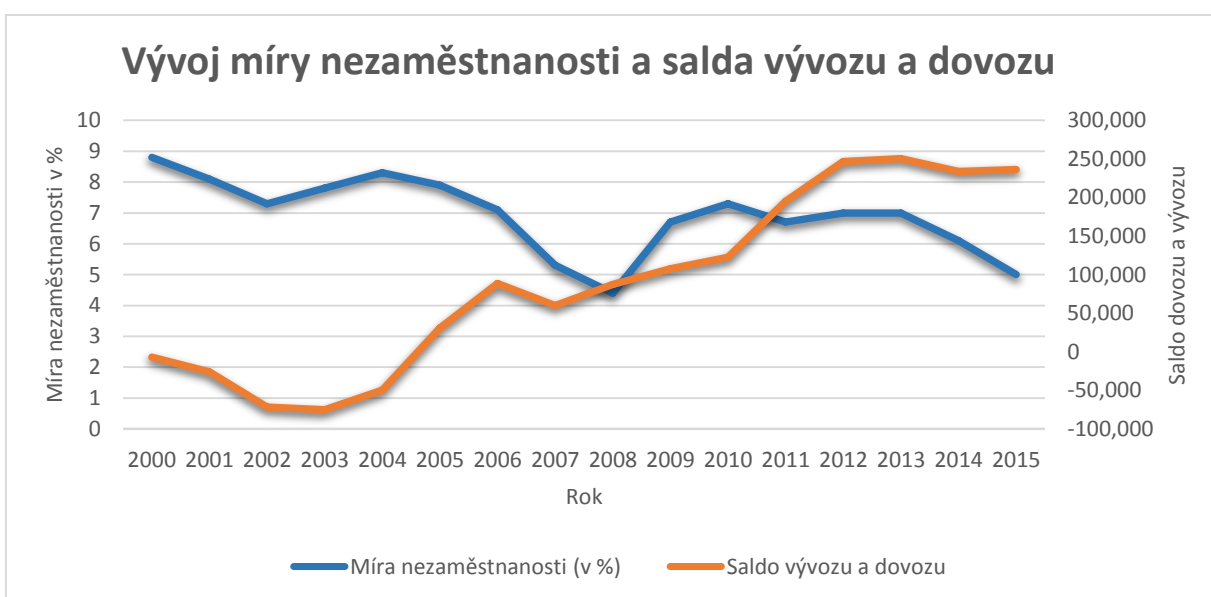
Na grafu vývoje HDP a salda dovozu a vývozu (obrázek 5) je patrné, že mají tyto křivky různý průběh. Ačkoliv jsou obě rostoucí, saldo dovozu a vývozu v čase silně kolísá. V letech 2001 až 2003 je možné vidět na křivce propad salda a v letech 2004 až 2006 jeho strmý růst. Tyto výkyvy na křivce HDP nejsou vůbec patrné. I přesto je mezi HDP a saldem vývozu a dovozu Pearsonův korelační koeficient 0,854 (p – hodnota 0,000).



Obrázek 5: Vývoj HDP a salda dovozu a vývozu

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vývoje míry nezaměstnanosti a salda dovozu a vývozu (obrázek 6) je patrné, že vývoj je antagonistický, tedy zatímco jedna řada roste, druhá klesá. Tomu odpovídá i záporný korelační koeficient - 0,518 (p – hodnota 0,039). Je ale patrné, že v některých letech obě řady rostou, nebo obě klesají, např. v letech 2000-2002 a 2008-2010.



Obrázek 6: Vývoj míry nezaměstnanosti a salda vývozu a dovozu

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud by bylo pomocí regresní analýzy vysvětleno saldo vývozu a dovozu pomocí nezaměstnanosti a reálného HDP, pak je nejlepším odhadem regresní přímka

$$y = -1\,198\,735,5 + 0,284 x_1 + 36\,129,05 x_2 \quad (7)$$

kde  $y$  je odhad salda vývozu a dovozu,  $x_1$  je HDP a  $x_2$  je míra nezaměstnanosti. Z regresního modelu nevyplývá negativní závislost mezi mírou nezaměstnanosti a saldem vývozu, která je však patrná nejen ze záporného korelačního koeficientu, ale i z grafu vývoje těchto řad. Je tedy patrné, že ačkoliv model vysvětluje 77,3 % variability (adjusted R-square), není kvalitní.

Tabulka 8: Výstupy z regresní analýzy: HDP, míra nezaměstnanosti a saldo vývozu a dovozu

Model		Coefficients <sup>a</sup>			t	Sig.
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-1198735,507	260913,223		-4,594	,001
	HDP mil. Kč	,284	,045	1,156	6,281	,000
	Míra nezaměstnanosti (v %)	36129,053	16405,083	,405	2,202	,046

a. Dependent Variable: Saldo vývozu a dovozu

Zdroj: vlastní zpracování

## 6.5 Zhodnocení výsledků (Diskuze)

Cílem práce bylo prověřit závislost vývoje bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami na vybraných makroekonomických ukazatelích.

Na základě provedené regresní a korelační analýzy byly ověřeny tři hypotézy.

- růst HDP je závislý na růstu vývozu,
- zvyšování importu vede ke zvyšování nezaměstnanosti,
- výše bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami je v ČR ve zkoumaném období let 2000-2015 závislá na růstu reálného HDP a míře nezaměstnanosti.

Výsledky modelu regresní analýzy pak verifikovaly hypotézu: růst HDP je závislý na růstu vývozu, kde korelační koeficient ve výši 0,964 znamená velkou závislost a zároveň vysvětluje 92,4 % souboru. Dále potvrdily druhou hypotézu: zvyšování importu vede ke zvyšování nezaměstnanosti. Korelační koeficient v této hypotéze nabýval hodnot 0,714 a také potvrdil závislost. Tento model však vysvětluje pouze 41,3 % variability. Stejně jako předchozí dvě, i třetí hypotéza: výše bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami je v ČR ve zkoumaném období let 2000-2015 závislá na růstu reálného HDP a míře nezaměstnanosti, byla verifikována. Korelační koeficienty se lišily. Zatímco mezi růstem reálného HDP a saldem vývozu a dovozu se korelační koeficient vyšplhal na 0,854, v případě vývoje míry nezaměstnanosti a saldem vývozu a dovozu je korelační koeficient záporný – 0,518. To je způsobeno antagonistickým vývojem. Zároveň bylo vysvětleno 77,3 % variability souboru.

Je možné namítat, že časové řady vývoje HDP a exportu jsou nestacionární a silná korelace může být jen zdánlivá. Avšak i po stacionarizaci pomocí diferenciací obou časových řad je korelační koeficient vysoký (0,963). Je tedy patrné, že časové řady jsou navzájem lineárně závislé.

Na základě výsledků těchto analýz je možné tvrdit, že hypotézy byly potvrzeny.



## Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo prověřit závislost vývoje bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v průběhu patnácti let na vývoji vybraných makroekonomických ukazatelů. Mezi tyto ukazatele byla zařazena míra nezaměstnanosti a hrubý domácí produkt.

V souvislosti s hlavním cílem práce byly definovány následující výzkumné hypotézy:

- růst HDP je závislý na růstu vývozu,
- zvyšování importu vede ke zvyšování nezaměstnanosti,
- výše bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami je v ČR ve zkoumaném období let 2000-2015 závislá na růstu reálného HDP a míře nezaměstnanosti.

Hlavním tématem předkládané bakalářské práce se stal zahraniční obchod a jeho vliv na makroekonomický vývoj České republiky. Náplní práce bylo popsat vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů, stejně jako provedení regresní analýzy, která popsala závislosti mezi zahraničním obchodem se zbožím a službami a makroekonomickými ukazateli.

Teoretická část se zabývala teoretickou deskripcí pojmu zahraničního obchodu a jeho ekonomických teorií. Poté byl zahraniční obchod analyzován vzhledem k jeho postavení v České republice. Dále byly v této části teoreticky vymezeny hlavní makroekonomické ukazatele, a to konkrétně nezaměstnanost, HDP, inflace a saldo obchodní bilance a bilance služeb.

Analytická část se v její první části věnuje vývoji výše uvedených makroekonomických ukazatelů a jejich popisem, přičemž časové řada v této části začíná rokem 2000 a končí rokem 2015. V druhé části byl prostřednictvím regresního modelu zkoumán vliv vysvětlujících proměnných na vysvětlovanou proměnou, kterou se stala bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami. Proměnnými vysvětlujícími se pak staly míra nezaměstnanosti a hrubý domácí produkt měřený výdajovou metodou ve stálých cenách roku 2010.

V následujících odstavcích jsou jednotlivé makroekonomické ukazatele zhodnoceny a na základě nich jsou formulována hospodářskopolitická doporučení. Největšími zlomy v časové řadě pro analýzu těchto ukazatelů se stal vstup ČR do Evropské unie v květnu roku 2004 a dále hospodářská krize započatá rokem 2008.

Nezaměstnanost na počátku časové řady a v následujících 7 letech byla poměrně vysoká. Před obdobím krize se snížila, aby po propuknutí krize opět vzrostla. Po ozdravení ekonomiky se ovšem postupně dále snižovala a na konci časové řady se stala jednou z nejnižších ve sledovaném období, čímž hospodářská politika plní jeden ze svých cílů. Vývoj nezaměstnanosti je samozřejmě spojen s vývojem HDP a zahraničního obchodu. V současné době je možné zaznamenat i tzv. konkurenční boj o kvalitní zaměstnance, který vyústil ve zvyšování platů zaměstnancům.

Hrubý domácí produkt od roku 2000 postupně rostl. Velkého propadu dosáhl v roce 2009 v důsledku světové krize. Již od následujícího roku ale opět začal stoupat. Dále se propadl ještě v letech 2012 a 2013 z důvodu nejistoty na světových trzích. Na vývoj HDP má pozitivní vliv členství v EU, kdy ekonomika ČR kvůli své otevřenosti a velikosti velmi citlivě reaguje na ekonomický vývoj v ostatních členských státech Evropské unie, což má dopad i na export a import ČR. Největšími obchodními partnery z EU jsou již tradičně Německo, Slovensko, Polsko, Velká Británie a Francie. Pokud bude vývoj v těchto zemích pozitivní, bude i vývoj české ekonomiky pozitivní. Do budoucna je třeba nadále zvyšovat vývoz zboží a služeb do zahraničí., čímž se bude i HDP v České republice zvyšovat.

Inflace ve svém vývoji zaregistrovala několik extrémů. V roce 2003 inflaci na úrovni 0,1 %, v roce 2008 (6,3 %) a poté od roku 2013 její další postupné klesání. Nízká inflace byla hlavním důvodem udržování slabé koruny pomocí intervencí České národní banky. Ukončení těchto intervencí a následné posilování koruny by růst inflace v následujících měsících mohl zbrzdit. ČNB by proto nemusela spěchat se zvyšováním úrokových sazeb, které mají právě na míru inflace vliv. Vyšší úrokové sazby by mohly růst inflace nejen zbrzdit, ale dokonce by míra inflace mohla opět začít klesat, stejně jako před zavedením intervencí.

V rámci analytické části této práce byly pomocí korelační a regresní analýzy ověřeny 3 hypotézy, které byly zároveň potvrzeny.

Tato bakalářská práce by mohla přispět do diskuzí ohledně zahraničního obchodu a jeho vlivu na ekonomiku České republiky. Další výzkum by se mohl zabývat hlubší analýzou jednotlivých makroekonomických údajů v závislosti na jednotlivých složkách běžného účtu platební bilance, tedy konkrétně v závislosti na obchodní bilanci, bilanci služeb, bilanci výnosů nebo bilanci běžných převodů. Dalším zajímavým tématem by se mohl stát vliv jednotlivých složek dovozu nebo vývozu, jako je například oblast energetiky, na makroekonomický vývoj ČR.

Vzhledem k ukončení intervencí by se další práce mohla také zabývat tématem přínosu nebo naopak ztráty pro český export. V současné době je totiž na hodnocení přínosů kurzového závazku příliš brzy.

## Seznam použité literatury

### Seznam citované literatury:

DURČÁKOVÁ, Jaroslava a Martin MANDEL. *Mezinárodní finance*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2010. ISBN 978-80-7261-221-5.

DVOŘÁČEK, Jiří. *Společné a nadnárodní podniky*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1029-4.

ERBENOVÁ, Michaela a Marek LOUŽEK. ed. *Přebytek obchodní bilance - zázrak, nebo zákonitost?: sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006. Ekonomika, právo, politika. ISBN 80-86547-49-3.

FEENSTRA, Robert C. a Alan M. TAYLOR. *International economics*. New York: Worth Publishers, 2008. ISBN 0716799049.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

GAJDUŠKOVÁ, Kateřina a Adam KRČÁL. *Zahraniční obchod ČR a jeho podpora v období krize*. *Současná Evropa*, 2011, č. 2, ISSN 1804-1280.

GOODWIN, Neva R., Julie A. NELSON a Jonathan HARRIS. *Macroeconomics in context*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe, 2009. ISBN 0765622971.

HINDLS, Richard, et al. *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. 2. přepracované vyd. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-726-1013-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.

KADERÁBKOVÁ, Anna a Václav ŽĎÁREK. *Makroekonomická analýza*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-05-0.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

KOCOUREK, Aleš a Iva NEDOMLELOVÁ. *Makroekonomie I: repetitorium a praktikum*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 9788073727178.

KRUGMAN, Paul a Maurice OBSTFLD. *International Economics. Theory and Policy*. Boston: Addison-Wesley, 2006. ISBN 0-32127884-4.

MANKIW, N. Gregory. *Principles of macroeconomics*. 6th ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 2012. ISBN 05-384-5305-2.

NOVÝ, Ivan a Alois SURYNEK. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada, 2002. Manažer. ISBN 80-247-0384-X.

PLCHOVÁ, Božena. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0608-4.

RUSMICOVÁ, Lada a Jindřich SOUKUP. *Makroekonomie: základní kurs*. vyd. 4. Slaný: Melandrium, 1997. ISBN 80-901801-8-3.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4.

VEJMĚLEK, Jan. Dopad intervence ČNB do finančních trhů. *Politická ekonomie*. 2014, **62**(6), 808 - 823. ISSN 0032-3233.

ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 9788086730042.

#### **Seznam elektronických zdrojů:**

CzechTrade. *Archiv zahraničního obchodu* [online]. Praha: Businessinfo.cz, 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/zpravodajstvi-pro-export/informacni-servis/zahranicni-obchod-a-ekonomika-cr/archiv-zahranicniho-obchodu.html>

E15.cz. *Průzkum: intervence ČNB pomáhají v exportu polovině strojírenských firem* [online]. Praha: E15.cz, 2016 [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/intervence-cnb/pruzkum-intervence-cnb-pomahaji-v-exportu-polovine-strojirenskych-firem-1324100>

ČTK: České noviny. *Exportéři: Bez intervencí ČNB by export přišel o 608 mld. Kč* [online]. Mladé Buky (Trutnovsko): ČTK, 2016 [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/exporteri-bez-intervenci-cnb-by-export-prisel-o-608-mld-kc/1411240>

ČTK: České noviny. *Exportéři: Vývoz z ČR letos přesáhne rekordní čtyři biliony* [online]. Mladé Buky (Trutnovsko): ČTK, 2016 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/exporteri-vyvoz-z-cr-letos-presahne-rekordni-ctyri-biliony-kc/1411763>

ČNB. *Často kladené otázky ohledně zavedení BPM6* [online]. Praha: ČNB, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: [https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/casto\\_kladene\\_dotazy\\_ohledne\\_zavedeni\\_bpm6.pdf](https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/casto_kladene_dotazy_ohledne_zavedeni_bpm6.pdf)

ČNB. *Měnověpolitické publikace – Zprávy o inflaci* [online]. Praha: ČNB, 2017 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: [https://www.cnb.cz/cs/menova\\_politika/zpravy\\_o\\_inflaci/index.html](https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/index.html)

ČNB. *Měnový kurz jako nástroj měnové politiky – nejčastější otázky a odpovědi* [online]. Praha: ČNB, 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: [https://www.cnb.cz/cs/faq/menovy\\_kurz\\_jako\\_nastroj\\_menove\\_politiky.html](https://www.cnb.cz/cs/faq/menovy_kurz_jako_nastroj_menove_politiky.html)

ČSÚ. *Databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

ČSÚ. *Hrubý domácí produkt výdajovou metodou* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=486&katalog=30832&pvo=NUC02-S1az3&pvo=NUC02-S1az3&str=v65&c=v3~8\\_\\_RP2010](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=486&katalog=30832&pvo=NUC02-S1az3&pvo=NUC02-S1az3&str=v65&c=v3~8__RP2010)

ČSÚ. *Hrubý domácí produkt výdajovou metodou* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=486&katalog=30832&pvo=NUC02-S1az3&pvo=NUC02-S1az3&str=v65&c=v3~8\\_\\_RP2016](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=486&katalog=30832&pvo=NUC02-S1az3&pvo=NUC02-S1az3&str=v65&c=v3~8__RP2016)

- ČSÚ. *Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP – míra inflace* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN08C&z=T&f=TABULKA&skupId=43&katalog=31779&pvo=CEN08C>
- ČSÚ. *Inflace, míra inflace - Metodika* [online]. Praha: ČSÚ, 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz\\_se\\_rekne\\_inflace\\_resp\\_mira\\_inflace](https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace)
- ČSÚ. *Nejnovější ekonomické údaje* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace>
- ČSÚ. *Zahraniční obchod – Metodika* [online]. Praha: ČSÚ, 2016 [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>
- ČSÚ. *Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&c=v3~8\\_\\_RP2011&u=v413\\_\\_VUZEMI\\_\\_97\\_\\_19](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&c=v3~8__RP2011&u=v413__VUZEMI__97__19)
- ČSÚ. *Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&c=v3~8\\_\\_RP2015&u=v413\\_\\_VUZEMI\\_\\_97\\_\\_19](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&c=v3~8__RP2015&u=v413__VUZEMI__97__19)
- ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika* [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/czso/zam\\_vsps](https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps)
- ČSÚ. *Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. Praha: ČSÚ, 2012 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/czso/zmena\\_vypoctu\\_ukazatele\\_registrovane\\_nezamestnanosti20121107](https://www.czso.cz/csu/czso/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnanosti20121107)
- E15.cz. *Exportéři: Intervence ČNB zvýšily vývoz o téměř půl milionu* [online]. Praha: ČT, 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/exporteri-intervence-cnb-zvysily-vyvoz-o-temer-pul-bilionu-1285282>

E15.cz. *ČNB ukončila intervence. Měna posílila pod 27 korun za euro* [online]. Praha: E15.cz, 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/intervence-cnb/cnb-ukoncila-intervence-mena-posilila-pod-27-korun-za-euro-1330907>

E15.cz *Vývoz má příští rok růst, stěžejní bude konec intervencí* [online]. Praha: ČT, 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/intervence-cnb/vyvoz-ma-pristi-rok-rust-stezejni-bude-konec-intervenci-1327122>

Integrovaný portál MPSV. *Zaměstnanost: Situace na trhu práce* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: [http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh\\_prace](http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace)

KUČERA, Lukáš. Na zahraničí jsme závislí. *Statistika & My* [online]. 2015, **2015**(02) [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2015/02/na-zahranici-jsme-zavisli/>  
LAZAREVIČ, Arsen. Analýza: Zahraniční obchod ČR, část čtvrtá. *Ekonomický deník: informace pro informované* [online]. 2015 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://ekonomicky-denik.cz/analyza-zahranicni-obchod-cr-cast-ctvrta/>

MPO. *Exportní strategie ČR*. [online]. Praha: MPO, 2012 [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument103015.html>

### **Bibliografie:**

ANDĚL, Jiří. *Statistické metody*. 4 upr. vyd. Praha: Matfyzpress, 2007. ISBN 8073780038.

ČSN 01 6910 *Úprava dokumentů zpracovaných textovými editory*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2014.

GANDOLFO, G. *International Trade Theory and Policy*. 2nd ed. Heidelberg: Springer-Verlag Berlin, 2014. ISBN 978-3-642-37313-8

KEYNES, J. Maynard. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. 1st ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-0-0230-00476-4.

MANKIW, N. Gregory. *Principles of Economics*. 8th ed. Boston: Cengage Learning, 2017. ISBN 978-1285165875.



MIELCOVÁ, E. Economic Growth and Unemployment Rate of the Transition Country - the Case of the Czech Republic 1996-2009. *E+M Ekonomie a Management*. Liberec: Technical University of Liberec, 2011, **2011**(1), s. 29-37. ISSN 12123609.

REJMONTOVÁ, Š., 2013. Příčina a průběh hospodářské krize a dopady na ekonomiku České republiky. Liberec, 2013, Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta. In: *Elektronická databáze článků ProQuest* [online]. Liberec: Univerzitní knihovna Technické univerzity v Liberci. [cit. 2016-12-10]. Dostupné z: <http://knihovna-opac.tul.cz/documents/469145>